

Lunds Universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STV004
vt 2005
Handledare: Ylva Stubbergaard

Baskisk identitet

- en studie av den baskiska nationalismens förändring

Maria Josefsson

Abstract

The aim of this study is to analyze the change of Basque nationalism during the last ten years and discuss how the main nationalist party (PNV) tries to impose "we"- feelings and support for its cause. Theories of nationalism and national identity are used in the analysis.

A textual analysis of PNV:s unofficial documents is discussed and compared with a discourse analysis of its official documents. Although the unofficial documents deal with similar view of basic political/territorial ambitions, language and identification, there are some differences in the latest documents regarding the view of who is defined as Basque and also to the deteriorated relation to Spain. Although references are made to the regard that the Basque Country is for everyone, the persistence of emphasizing the uniqueness and myths of the Basque culture signals a different matter. The discourse analysis of the official documents supports this claim and although they contain an ambiguous relation to Spain it is clear that Basque nationalism has been radicalized. Nationalist claims are more outspoken and clearer than before. One example of how Basque nationalism tries to distance itself more and more from Spain is the use of "the Spanish state" instead of the use of, in earlier texts, "the state" when referring to Spain.

In all documents the Basque society is presented as a person in a weak position and it is unclear if the use of "we" refer to the democratic parties, Basque society or Basque nationalists. This unclear use of "we" and "society" is confusing when national identity is presented as something inborn and hereditary and at the same time as a choice that each citizen can make. The agenda of PNV and Basque nationalism has evolved from determinism into an ambiguous standpoint of determinism and voluntarism in order to reach out to all voters.

Keywords: Basque nationalism, Basqueness, national identity, PNV

Innehållsförteckning

1 INLEDNING.....	1
1.1 Syfte och avgränsning.....	1
1.2 Teori.....	2
1.3 Metod.....	2
1.3.1 Diskursanalys.....	3
1.3.1.1 Social praktik.....	4
1.3.1.2 Text.....	4
1.3.1.3 Diskursiv praktik.....	5
1.4 Material.....	6
1.5 Disposition.....	6
2 TEORETISKA PERSPEKTIV.....	7
2.1 Relationen mellan kollektiv och nationell identitet.....	7
2.2 Civil och etnisk nationell identitet.....	8
2.3 Nationell identitet.....	9
2.3.1 Territorialitet och politiska ambitioner.....	9
2.3.2 Språk.....	9
2.3.3 Identifikation.....	10
2.3.4 ”Vi” i förhållande till ”de andra”.....	11
3 BASKISK NATIONALISM.....	13
3.1 Historik och bakgrund.....	13
3.2 Textanalys av PNV:s politiska rapporter.....	14
3.2.1 Territorialitet och politiska ambitioner.....	14
3.2.2 Språk.....	15
3.2.3 Identifikation och ”vi och de andra”.....	16
3.2.4 Analys och teoritillämpning.....	18
3.3 Diskursanalys av Ardanza-planen.....	20
3.3.1 Social praktik.....	20
3.3.2 Text.....	21
3.3.3 Diskursiv praktik.....	22
3.4 Diskursanalys av ”A new political agreement for coexistence.....	24
3.4.1 Social praktik.....	24
3.4.2 Text.....	25
3.4.3 Diskursiv praktik.....	26
3.5 Analys och teoritillämpning.....	28

4 JÄMFÖRANDE DISKUSSION OCH SLUTSATS.....	30
5 LITTERATURFÖRTECKNING.....	32
BILAGA 1 Den baskiska autonoma regionen.....	38
BILAGA 2 Det baskiska partisystemet.....	39
BILAGA 3 Partiuppdelning i den baskiska autonoma regionen.....	40

1 Inledning

Många av de konflikter som existerar idag handlar inte om krig mellan två stater utan om etniska och religiösa gruppers kamp för sin nationella identitet. Trots globaliseringens utbredning och dess utmaning för nationalstaten har identitetsforskningen varit på frammarsch det senaste årtiondet och flera forskare menar att konfliktstudier ur ett identitetsperspektiv kan öka förståelsen av den nationella identitetens drivkraft i dagens etniska konflikter (Kinnvall 2003 s.34, Calhoun 1994 s.320, Hall 1992 s.180). Det finns olika ståndpunkter bland identitetsforskare om hur stor möjlighet eliten har att skapa och forma olika identiteter men de flesta menar att identiteter är konstruerade och att identiteter i viss mån kan förändras (Peterson – Clark 2003 s.7-12). Iver Neumann argumenterar för att den egna identiteten förverkligas och definieras i förhållande till andra och att detta bidrar till en nödvändig ”vi”- känsla. ”De andra” kan inkludera mindre grupper såväl som andra nationer och stater (McIver 2003 s.45). Det är således intressant att analysera hur eliten, i form av grupper och partier, formar identiteten och hur de i sin tur begränsas och påverkas av sin relation till omgivningen. I denna uppsats är det den baskiska identiteten som studeras närmare.

Det baskiska folket i norra Spanien (och södra Frankrike), har fört en kamp för ett fritt och självständigt Baskien i många decennier. Det nationella partiet, EAJ-PNV, har styrt den baskiska regionen sedan 1989 och sitter än idag kvar vid makten (Heiberg 1989 s.62, Ibarra - Ahedo 2004 s.359f). I en artikel i Dagens Nyheter diskuteras att stödet för ETA, den radikala falangen av baskisk nationalism, och dess politiska gren Batasuna har minskat medan PNV har blivit mer radikal i sin framtoning (Nandorf 2002). Hur denna identitetsdiskurs förändrats är intressant att studera, då kampen mellan radikal och moderat nationalism länge har präglat spansk och baskisk politik, framför allt under de senaste 10 åren.

1.1 Syfte och avgränsning

Syftet är att belysa hur den baskiska identitetsdiskursen har förändrats i relation till sin omgivning. Studien utgår från ett konstruktivistiskt synsätt att identiteter inte är beständiga. De frågeställningar som jag vill behandla är:

- *Vilken slags nationalism och nationell identitet förespråkas och hur har den förändrats de senaste åren?*
- *Hur uttrycks vi-känslor i den baskiska diskursen?*

PNV, det äldsta och största baskiska nationalistpartiet i den baskiska autonoma regionen kommer att vara i fokus. Det innebär att när baskisk nationalism och dess förändring omnämns är det PNV och inte andra partier, freds rörelser eller fackförbund som får representera baskerna och baskisk nationell identitet. Detta kan

tyckas generaliserande och problematiskt men är ett sätt att begränsa studiens omfattning. Då PNV har varit delaktig under hela processen, från autonomiförordningen 1979 till det nya autonomiförslaget 2004 har partiet bedömts som en huvudaktör.

Centralt för studien är hur den baskiska identiteten ser ut och hur den har förändrats i de tre provinserna i den baskiska autonoma regionen. Det finns också en fjärde provins som ligger på spanskt territorium, Navarra, som har annorlunda partipolitisk situation än den autonoma regionen. Dessutom åtnjuter Navarra till viss del en egen navarrisk identitet, så kallad *navarriidad* (Ibarra – Ahedo s.356; 368f). Relationen mellan den baskiska autonoma regionen och Navarra kommer därför inte att specifikt behandlas i uppsatsen. Inte heller kommer de franska baskiska provinserna att ingå i analysen, då de inte har haft samma utbredda autonomi eller lika inflytelserika nationalistiska proteströrelser som den baskiska autonoma regionen.

1.2 Teori

Teorier som rör nationalism och nationell identitet kommer att användas för att analysera materialet. Förenklat kan man se tidigare forskning uppdelat i tre stora områden.

i) Primordialister menar att identitet är en känsla av samhörighet som uppstår ur en naturlig *nedärvd* etnisk gemenskap. Den nationella identiteten är således nära kopplad till etnisk identitet och attribut som språk, kultur och religion (Brown 2000 s.6ff). Primordialisternas synsätt är ganska marginaliserad i dagens forskning, då den nationella identiteten anses vara skapad och föränderlig (McCrone 1998 s.10).

ii) Modernisterna, involverar en stor grupp av teoretiker som anser att den nationella identiteten är ett relativt nytt fenomen. Nationalism och nationell identitet skapades således av omvälvande faktorer som till exempel industrialisering och kapitalism (ibid 1998 s.10f).

iii) Etnosymbolisterna menar att moderna nationer är uppbyggda kring en forntida social formation; så kallade "pre-existing ethnic cores" (Özkirimli 2000 s.215). Det innebär att nationen och den nationella identiteten båda innefattar naturlighet såväl som konstruktion (ibid 2000 s.168f).

Denna studie utgår från att identiteter är konstruerade och att individer, såväl som kollektiv och nationer, strävar efter ett behov av trygghet, vilket manifesteras genom interaktionen mellan "vi" och "andra". Utpräglad primordialism kommer därmed förkastats som analysverktyg.

1.3 Metod

För att kunna analysera hur identiteten framställs och hur den har förändrats kommer ett diskursanalytiskt förhållningssätt att användas till PNV:s uttalanden och dokument som har andra partier och parlamentet som målgrupp. Denna metod

kombineras med en kvalitativ textanalys av de dokument, så kallade politiska partirapporter¹, som i första hand vänder sig till det egna partiet. Den kvalitativa textanalysen inspireras av diskursanalysens indelning av text som förgrunds- och bakgrundsinformation samt antagen- och frånvarande information². En övergripande jämförelse kommer göras för att se förändring över tid men också om det går att uttröna skillnader mellan officiella och inofficiella uttalanden i den baskiska diskursen.

Valet att använda en flermetodisk inriktning beror på flera orsaker. För att studera hur ”vi”- känslor framställs kommer de officiella dokumenten³ att analyseras utifrån en diskursanalys. Det är en användbar metod när huvudsyftet är att tydliggöra på vilket sätt argument framhävs eller inte framhävs i en text och i en vidare diskurs. När fokus är inriktat på vilken slags nationalism som förespråkas är en kvalitativ textanalys lämpligare att använda som metod. Denna metod systematiserar och lyfter fram och begripliggör det viktiga i innehållet i de inofficiella texterna (Esaïsson 2002 s.234). Textanalysen är också tänkt att underlätta diskursanalysen av intertextualitet, det vill säga om det går att skönja om den aktuella texten bygger på andra texter eller diskurser.

1.3.1 Diskursanalys

Då nationella identiteter ses som socialt konstruerade i denna studie, genom interaktionen mellan vi och andra, är det intressant att studera hur interaktionen går till, både språkligt och kontextuellt. Diskursanalys inriktar sig generellt sett både på vad som görs och vad som sägs (Bergström -Boréus 2000 s.235). Norman Fairclough, som förknippas med kritisk diskursanalys, menar att allting i en texts omgivning kan kallas för diskurs medan andra inriktningar i forskningstraditionen skiljer på diskurs och kontext och enbart den förstnämnde studeras (ibid 2000 s.18). Fairclough menar att diskurser analyserar bilder av verkligheten men att de också är verklighetsskapande (Hall 2003 s.118). Liksom all annan diskurs ska den nationella diskursen aktiveras och reproduceras för att bestå (Winter Jørgensen - Philips 2000 s.168). Det är därför intressant att studera vilka teman i diskursen som ständigt återkommer och reaktiveras i uttalanden och texter. ”Any form of writing is considered to be a selection, an interpretation, and a dramatization of events” (Riggins 1997 s.2).

I nästa delkapitel presenteras den form av diskurs som är influerad av Faircloughs syn på social praktik, text och diskursiv praktik och som kommer att användas i denna studie. Det är värt att påpeka att det endast är ett urval av Faircloughs alla teman som används som analysverktyg för studien. Detta urval

¹ De politiska rapporterna skrivs ungefär vart fjärde år och de tar upp det interna arbetet och målsättningarna för partiet. Dokumentförslagen skickas till alla PNV: s lokala organisationer som får tycka till om förslaget. Ett förslag röstas sedan fram av de lokala representanterna eller i PNV:s parlamentsgrupp. (De Txabbarri 2005a)

² Utförligare information om den aktuella diskursanalysen presenteras i kap 1.3.1.2

³ Dessa är *Ardanza-planen* och *A new political agreement for coexistence*. Den senare ledde till att *Political Statute of the Community of the Basque Country* (Ibarretxe-planen) kom till, vilken föreslår att Baskien ska vara en ”fri association” till Spanien med större självständighet än idag.

görs i begränsande syfte samt av anledningen att denna studie fokuserar på fler och längre texter än Faircloughs material.

1.3.1.1 Social praktik

Textanalys är otillräcklig som diskursanalys eftersom den inte belyser förbindelserna mellan texterna, de samhälleliga strukturerna och de kulturella processerna, menar Fairclough (Winter Jørgensen - Philips 2000 s.72). I studien analyseras därför händelser utifrån ett större sammanhang; rapportering från nyhetsmedia och forskningsstudier som kan belysa den maktstruktur som diskursen befinner sig i. Den sociala praktiken kommer i denna studie begränsas till en redovisning av parlamentets sammansättning och inblandade aktörer och en kort analys av händelser som inträffat strax innan texten presenterats samt en tid efter. De frågor som styrkt insamling av material är: Vilka händelser i den sociala praktiken kan ha influerat eller begränsat diskursen? Vilka sociala och politiska konsekvenser kan diskurserna ha haft? Målet med detta är att synliggöra textens sociala och politiska sammanhang och inte att redogöra i detalj för händelser under en 10-års period. Risken med denna metod är att enbart vissa händelser lyfts fram men för att minimera en vinkling av den sociala praktiken kommer flera forskare eller nyhetsmedia konsulteras och dess bakgrund kort presenteras i form av fotnoter.

Ett annat problem med Faircloughs angreppssätt visar sig ofta i konkreta undersökningar då de bredare sociala praktikerna skisseras som bakgrund mot vilken de diskursiva praktikerna sedan utspelar sig (ibid. 2000 s.93f). Det är viktigt att poängtera att den sociala praktiken ska vara ett stöd av analysen av texten. Det är inte viktigt eller möjligt att påvisa vilken grad som omgivningen påverkat diskursen eller tvärtom.

1.3.1.2 Text

Vad som tas för givet är det som påverkar mest och det är därför viktigt att studera det som inte explicit omnämns i en text (Fairclough 1995 s.5; 35). Fairclough delar in textanalysen i fyra stora kategorier. Förgrundsinformation är idéer som presenteras som finns explicit i texten. Bakgrundsinformation är idéer som är explicit angivna men som inte betonas. Antagen information är idéer och betydelse som är antydda och implicita. Frånvarande information är idéer och perspektiv som är relevant i sammanhanget men som varken är antydda eller nämnda i texten (Riggins 1997 s. 11). När de aktuella texterna studeras kommer dessa nivåer influera analysen. Andra analysverktyg som kommer att användas är textens modalitet, ”politiness” och passivisering. De kan alla tjäna som metoder för att manipulera och få textförfattarens åsikt framförd. Hur talaren eller författaren förbinds med sitt påstående är en studie i en texts modalitet. Ett exempel på detta är de två satserna ”Det är kallt” och ”jag tycker det är kallt” (Winter Jørgensen-Philips 2000 s.88). När det gäller låg och subjektiv modalitet

framgår det att författaren uttrycker denna övertygelse men i fallet med hög och objektiv modalitet är det inte tydligt vems övertygelse som presenteras. Användandet av objektiv modalitet är ett sätt att utöva makt (Fairclough 1992 s.159). På samma sätt kan "politeness" vara ett sätt att föra fram sin åsikt på ett manipulativt, men försiktigt sätt (ibid. 1992 s.164).

Ett uppenbart sätt att sända ut sitt budskap är att låta ideologin reproduceras genom koder och metaforer som är gränsöverskridande i olika situationer och institutioner. Metaforer är därför en viktig del av textanalysen därför att det talar om hur textförfattaren försöker forma verkligheten. "When we signify things through one metaphor rather than another, we are constructing our reality in one way rather than another" (ibid. 1992 s.194). Till exempel kan en nation liknas vid en familj och hur dessa relationer konstitueras och framställs kan ge signaler om hur diskursen förändras och förändras (ibid. 1995 s.72).

1.3.1.3 Diskursiv praktik

Diskursiv praktik handlar om textproduktion, textdistribution och textkonsumtion. Fokus kommer i denna analys att vara textproduktion, där textförfattaren försöker påverka massan och nå ut med sitt budskap. Således kan analyser av text och diskursiv praktik påminna om varandra (se till exempel Fairclough 1992 s. 119). Genom att studera om samma diskurs artikuleras i en rad texter eller om olika diskurser blandas i nya formuleringar, menar Fairclough att man kan studera diskursförändring över tid. Det kan synas i form av en blandning av motsägande delar i ett dokument som till exempel formellt språk blandat med informellt språk eller auktoritär stil blandad med familjär stil (ibid. 1995 s.78f). Om andra texter eller diskurser gör sig påminda i den aktuella texten kan detta avslöja hur textförfattaren förhåller sig till omvärlden. Detta fenomen kallas intertextualitet.

Fairclough menar att förhållandet mellan intertextualitet och hegemoni är viktigt (1992 s.102). Manifest intertextualitet, en gråzon mellan text och diskursiv praktik, innebär att ord eller meningar används med citattecken för att markera ord från andra sammanhang och markera distansstagande i texten. Dessa ord eller meningar kan användas i den aktuella texten i en annan ton än vad som ursprungligen var tänkt, till exempel med negativa meningar eller ironi (ibid. 1992 s.195). Intertextuella antaganden är en slags manifest intertextualitet och innebär att textproducenten beskriver något som självklart och som indirekt hänvisar tillbaka till tidigare texter. Detta kan fungera manipulativt då dessa antaganden är svåra att utmana och ifrågasätta, menar Fairclough. Metadiskurs är också en metod under manifest intertextualitet som innebär att författaren distanserar sig från delar av sin egen text genom uttryck som "sort of" eller "kind of". Detta skapar en situation då textproducenten befinner sig ovanför sin egen diskurs och är i en position att kontrollera och manipulera den (ibid. 1992 s.121f).

Vilken sorts diskurs som texten baseras på kallas interdiskursivitet. Med detta menas att om en text består av flera andra textdelar eller diskurser signalerar detta om ambivalens och att en förändring håller på att komma till stånd (Fairclough 1992 s.117). Dessa sociala förändringar eller identitetsförändringar

kan särskilt studeras utifrån förändringar i systemet av genres (Fairclough 1995 s.75). Genre kallas en relativt stabil uppsättning av konventioner vid en specifik typ av aktivitet och är ofta uppbyggd i en särskild stil till exempel formell eller informell, beroende på om det gäller ett partiprogram eller en intervju. Vad som tillåts i en genre kan ändras och genom att se om genren är konventionell eller innovativ kan interdiskursiviteten studeras (ibid. 1992 s.126f).

1.4 Material

Enligt forskaren Ludger Mees var klyftan som störst mellan radikala och moderata nationalister under 1980- och 1990-talet och det är därför intressant att studera en förändring av den nationella diskursen efter denna tidsperiod (2001 s.809f). Analysen görs därför i huvudsak på material mellan tidsintervallet 1995 och 2005.

Mycket av det aktuella materialet är baskisk eller spansk text och därför har källor som finns på engelska i första hand valts ut. Spanska dokument, rapporter och nyhetsmedia har också använts men för att undvika språkliga missförstånd har de dokument som använts till diskursanalysen varit engelskspråkiga. Detta begränsar givetvis selektionen av material men urvalet är baserat på de mest kända dokumenten som PNV har producerat, som dessutom finns att tillgå genom partiet PNV:s hemsida. Då alla texter är relativt långa i sin helhet, genomsnitt 50-80 sidor per text, kommer ingen text att finnas med som bilaga utan enbart som internetlänkar i litteraturlistan. Som bilagor finns däremot karta och en kort förklaringsstabell om de aktuella partier och deras politik som nämns i studien.

1.5 Disposition

Först kommer de teoretiska perspektiv som ligger till grund för studien att presenteras. Relationen mellan kollektiv och nationell identitet samt civil och etnisk nationell identitet presenteras, varefter den nationella identitetens möjliga beståndsdelar diskuteras. Dessa är: territorialitet och politiska ambitioner, språk och identifikation och ”vi” i förhållande till ”de andra”. Sedan kommer en historisk översikt av den baskiska nationalismen presenteras, varefter en textanalys av de tre politiska rapporterna genomförs. Dessa jämförs och analyseras med hjälp av de teoretiska utgångspunkter som presenterats i kap 2. I nästa delkapitel presenteras diskursanalysen av de två officiella texterna som sedan jämförs och analyseras med hjälp av teorier om nationalism och nationell identitet. I kapitel 4 jämförs slutsatser av textanalysen och diskursanalysen och en avslutande diskussion förs om studiens resultat.

2 Teoretiska perspektiv

2.1 Relationen mellan kollektiv identitet och nationell identitet

Kollektiva identiteter, inklusive de nationella, anses idag av de flesta forskare som flytande och föränderliga (McCrone 1998 s.10). Enligt Russell Hardin identifierar sig individer med olika grupperingar på grund av egenintresse, då gruppen ofta skapar en säker och bekväm miljö för individen (1995 s.70). Formandet av identiteten är en pågående process och individer söker aktivt efter andra att förhålla sig till, i syfte att få vara del i en trygg och meningsfull kontext (Bloom 1990 s. 23; 34f).

En etnisk grupp definieras ofta som en konstellation som innehar en kollektiv identitet baserad på en gemensam bakgrund och kulturella och etniska egenskaper (Gurr – Harff 1994 s.190). Ted Robert Gurr och Barbara Harff menar att ju fler gemensamma faktorer en grupp delar, som till exempel religion, språk och historia, desto starkare är dess identitet (1994 s.88f). Dessa faktorer kan kritiseras då många etniska grupper har få objektiva skillnader sinsemellan (Hardin 1995 s.7). Flera forskare har istället uppmärksammat att identifikation med en grupp är en viktig del i definitionen av etnisk identitet (Hardin 1995 s.6f). Walker Connor och William Bloom menar att det är denna självmedvetenhet som utgör skillnaden mellan en etnisk grupp och en nation (Connor 1994 s.102f, Bloom 1990 s.52).

Paul Brass problematiserar detta ytterligare då han identifierar tre olika faser i processen när en etnisk grupp blir en nation. Dessa är en "ethnic category", ethnic community och "nation". Den första fasen inkluderar objektiva kriterier som skiljer en grupp från en annan, till exempel språk, religion, territorium (Brass 1991 s.19f). Om en elit sedan lyckas skapa en självmedvetenhet och gemenskapskänsla hos gruppen, genom att manipulera dessa kulturella symboler, har andra fasen uppnåtts (Robinson 2000 s.156f). För att gruppen ska bilda en nation krävs, förutom det tidigare nämnda, också en politisk ambition som involverar grupp-rättigheter och någon form av självbestämmande (Bose 1994 s.16f).

Etnosymbolisten Anthony D. Smith kritiserar däremot betoningen på elitens möjlighet att påverka och påpekar istället att nationell identitet har en stark anknytning till gamla kulturella identiteter som utvecklades från en etnisk gemenskap; "ethnie" (Smith 1995 s.57). Denna etniska kärna består av subjektiva element som minnen, myter och värden som anknyter till dess ursprung och historia (ibid. 1992 s.189) men manifesteras i objektiva kriterier som språk och territorium. Även då Smith medger att många samhällen är polyetniska betonar han att de symboler som mobiliserar massan inte helt kan fingeras utan måste

relateras till ett historiskt ursprung (ibid. 1997 s.59, Davies 1996 s.85). Trots etnosymbolisternas fokus på ett historiskt ursprung ska Smith ha medgett i en debatt med modernisten Ernest Gellner att om en nation saknar gemensamma etniska myter, måste dessa skapas (McCrone 1998 s.15f). Frågan är då om elitens inflytande inte kan anses vara större än vad etnosymbolister vill erkänna. Ramon Maiz uppmärksammar denna intressanta aspekt, då han menar att Smiths myt-komplex är resultatet av elitens uppfinning nedärvd i generation efter generation (2003 s.200). En intressant aspekt av detta är att om folket upplever den nationella identiteten som nedärvd och som beständig, måste hänsyn tas till de myter och kriterier den hämtar inspiration från.

Utgångspunkten i uppsatsen är att eliten kan påverka och manipulera fram en nationell gemenskapskänsla genom att hänvisa till kulturella och historiska minnen. För att klargöra detta kommer en diskussion om civil och etnisk identitet att föras i nästa delkapitel.

2.2 Civil och etnisk nationell identitet

Inom forskningstraditionen råder det delade meningar om till exempel etnicitet och territorialitet är nödvändiga kriterier för nationell identitet. Denna debatt kan spåras tillbaka till Hans Kohn som skilde mellan västerländsk och österländsk syn på nationsbildning. Den västerländska modellen (civila) utgår från individernas valfrihet att grunda identiteten på ett territorium med gemensamma lagar och institutioner medan den österländska (etniska) modellen ses som mer ”naturlig” där etnicitet, kultur och traditioner betonas (Davies 1996 s.86). Denna skiljelinje existerar fortfarande (Smith, Brubaker och Greenfield) men flera forskare har ifrågasatt uppdelningens nytta.

Oliver Zimmer ser den civila och etniska modellen som olika mekanismer som kan konstruera nationell identitet och inte som två skilda exempel. Enligt Zimmer kan språk antingen upplevas som ett konstruerat och frivilligt fenomen eller också som något nedärvt som symboliserar gemensamt ursprung. Ur ett konstruktivistiskt synsätt är det inte avgörande vad de politiska aktörerna använder för resurser utan *hur* de används (2003 s.180f). Raymond Breton tillägger en liknande aspekt, då han uppmärksammar att den nationella identiteten kan ändras från en etnisk till en civil modell och vice versa (1996 s.349). Till och med forskare som Anthony D. Smith stärker teorin att det är svårt att helt skilja civil från etnisk nationell identitet (Zimmer 2003 s.178, Lindholm 1993 s.4). ”In fact every nationalism contains civic and ethnic elements in varying degrees and different forms” (Smith 1991 s.13).

Zimmers angripssätt kan förklara varför vissa kriterier för nationell identitet återfinns i en kontext men inte i en annan. De symboliska resurser som finns tillgängliga kan av eliten användas i voluntaristiska eller deterministiska termer för att öka känslan av nationell identitet. ”For some communities, civic and territorial ties are stronger, whereas for others common ethnicity and cultural affinities are stronger” (Triandafyllidou 1998 s.599). Dessa kan till exempel vara territorialitet och politiska ambitioner, språk, religion, identifikation med gruppen

samt bildandet av en gemenskapskänsla genom hur ”vi” förhåller oss till ”de andra.” Dessa resurser presenteras utförligare i nästa delkapitel.

2.3 Nationell identitet

2.3.1 Territorialitet och politiska ambitioner

Är ett bestämt territorium ett nödvändigt kriterium för nationen och den nationella identiteten? Många forskare tycks svara ja på denna fråga men skiljaktigheter om huruvida territoriet måste vara fysiskt eller imaginärt existerar. Forskare som T.K Oomen menar att om en grupp ska kunna definieras som en nation är ett eget territorium ett minimikrav (1997 s.186) samt att detta hemland måste ha potentialen för att bli en statsformation (1990 s.35). Något försiktigare uttalar sig Smith som menar att ett historiskt territorium eller hemland ingår i begreppet nationell identitet. Visserligen skiljer han på stat och nation men påpekar ändå att de delvis överlappar varandra (1991 s.14).

Andra forskare påpekar att *kontroll* över ett territorium inte måste vara en förutsättning för att en nation ska existera eller för att en folkgrupp ska inneha nationell identitet (Davies 1996 s.85, Connor 1994 s.95f). Patrik Hall exemplifierar detta med zigenarnas situation, vilka saknar något reellt fysiskt territorium men som han ändå anser har en egen nationell identitet (1992 s.179). Den del inom forskningsfältet som är kritisk till att inkludera territorialitet som ett objektvt kriterium för ett nationellt identitetsbegrepp, antyder att problematiken är mer komplex än vad som ryms inom nationalstatens ramar (Tooze 1996, Peterson – Clark 2003). Connor poängterar att nationalism framförallt innebär lojalitet till den nationella gruppen medan patriotism innebär lojalitet till staten, den territoriella juridiska enheten (1994 s.194f).

En strävan efter att kontrollera ett territorium tycks vara ett kriterium de flesta forskare kan ställa sig bakom men att alla nationella grupper måste kontrollera det från början är mer tveksamt. Som tidigare diskuterats anser flera teoretiker att en etnisk grupp blir en nation först då politiska rättigheter och utökat självbestämmande framställs som krav. Underförstått innebär detta en självmedvetenhet och insikt om den egna gruppens unikheter.

2.3.2 Språk

I litteraturen diskuteras huruvida objektiva faktorer som språk och kultur är nödvändiga kriterier för den nationella identiteten (Hall 1992 s.176). Tidigare moderniseringsforskare anlade ett funktionalistiskt perspektiv och betonade att kommunikation genom ett gemensamt språk var en del av definitionen av nationalitet (Triandafyllidou 1998 s.598). Språkets betydelse för den nationella identiteten är fortfarande utbredd bland många av dagens forskare. Oomen, menar att språket i kombination med ett territorium är av största vikt för skapandet av en

nation men också för dess fortlevnad (1997 s.19;182). Anna Triandafyllidou uppmärksammar att både språk, kultur och religion är viktiga element för att nationell identitet ska bestå. Vissa forskare betonar uttryckligen, till skillnad från Oomen, att dessa objektiva kriterier skapar en grupp känsla gentemot andra (Triandafyllidou 1998 s.597, Billig 1995 s.31-35).

Det är troligt att språk som kriterium underlättar en gemensamhet vad gäller att skilja en etnisk grupp från en annan men det är ingalunda givet att ett gemensamt språk är ett nödvändigt kriterium för nationell identitet. Denna kritik har också delgivits genom teoretiker som Walker Connor och Thomas Haymes, som likt Eric J. Hobsbawm, menar att språk förändras över tid och kan vara påhittade eller påtvingade konstruktioner (Haymes 1997 s.551). Det är således inte ett gemensamt språk i sig som är essentiellt för en nation. Språket kan istället fungera som en symbol för nationens existens eller som förmedlande av information (Connor 1994 s.44). Det går inte att neka till att många konflikter rörande språkskillnader existerar men frågan är om det beror på språket i sig eller om språket fungerar som en symbol för andra skiljaktigheter. Ulf Hedetoft uppmärksammar detta då han menar att språk fungerar som en nationell enande kraft om andra faktorer som skapar nationell identitet är aktiverade (1995 s.47).

2.3.3 Identifikation

Det finns en åtskillnad mellan de forskare som betonar vikten av objektiva faktorer som språk och territorium (Calhoun 1997 s.4f) och de som betonar subjektiva faktorer som en "psykologisk undermedveten övertygelse" när nationell identitet ska definieras (Connor 1994 s.92f). De flesta av dagens forskare anammar både objektiva och subjektiva inslag vad gäller nationell identitet men lägger ofta tyngdpunkten på den ena eller andra faktorn (Özkirimli 2000 s.58, Calhoun 1997 s.4f). Det rent subjektiva synsättet har kritiserats dels på grund av att identifikation med en grupp inte nödvändigtvis utgör en nation (Hall 1992 s.165f, Oomen 1997 s.183) men också att den psykologiska aspekten inte går att precisera eller mäta (Oomen 1997 s.182;56). Men under de senaste åren har det efterfrågats mer forskning rörande den psykologiska kopplingen till den nationella identitetens subjektiva faktorer (Hall 1992 s.180, Kinnvall 2003 s.34), vilket mycket riktigt skulle uppmärksamma den nationella identitetens drivkraft i dagens etniska konflikter.

En del av litteraturen framhäver att en stark subjektiv identifikation kan förklara hur den nationella identiteten uppkommer och reproduceras. Rationella och objektiva synsätt, menar Connor, tenderar att missa det emotionella djupet av nationell identitet (Smith 1998 s.162). Det är således inte vad nationen är utan vad folket *tror att den är*, som är avgörande (Connor 1994 s.93). Flera forskare har vidareutvecklat detta synsätt (se till exempel Billig 1995 s.10, Triandafyllidou 1998 s.595, West 2000 s.51). Benedict Anderson menar till exempel att eliterna formar ett föreställt politiskt samhälle, "imagined community" för att skapa en nationell medvetenhet för folket (Kellas 1998 s.56). Detta synsätt har både influerat många forskare men också blivit föremål för kritik. Thomas Scheff ifrågasätter en

del av svagheterna med Andersons synsätt, när han frågar sig hur det kommer sig att folket känner mer samhörighet med det föreställda samhället än närmsta grannen (1994 s.278f). Teoretiker som Michael Billig försöker besvara detta genom att påpeka att samhället hela tiden måste reproducera sin nationella identitet och att detta sker genom "banal nationalism" (Özkirimli 2000 s.200). Han menar att alla nationella symboler som frimärken, mynt och flaggor hjälper folket att bevara den nationella identiteten.

Connor, influerad av Andersons "imagined community", uppmärksammar att väldigt få stater är nationalstater och lägger tonvikten på att den subjektiva uppfattningen om ett hemland är viktigare än det faktiska territoriet (1994 s.95f). Hall bygger vidare på denna teori men menar att språk eller en fast gräns, i form av ett statsterritorium, kan bidra till att identifikationen stärks. Han menar att medborgarna därmed lättare kan förhålla sig till den egna gruppen i förhållande till omvärlden (1992 s.175).

För att en individ ska utveckla nationell identifikation krävs det att individen känner en psykologisk trygghet till nationen och detta sker då alla människor strävar efter identitet och tillhörighet, menar William Bloom som i sin studie anlägger ett psykologiskt perspektiv (1990 s.23; 53). Han menar att gruppen delar olika symboler och det är utifrån dessa som de agerar och tolkar omvärlden (ibid. 1990 s.52). Utifrån Blooms studie kan man fråga sig hur mycket gemensamt de som delar en nationell identitet måste ha. Triandafyllidou uppmärksammar en intressant aspekt, då hon anser att nationella medborgare *inte nödvändigtvis behöver stå varandra nära utan att det är viktigare att de står varandra närmare än till "de andra"* (1998 s.599). Denna självmedvetenhet är något som många forskare poängterar som viktig när nationell identitet definieras (Connor 1994 s.102f, Brass 1991 s.62, Smith 1991 s.21, Bloom 1990 s.52).

2.3.4 "Vi" i förhållande till "de andra"

Många forskare betonar att nationen och den nationella identiteten förverkligas genom förhållandet till andra. Antropologen Fredrik Barth banade väg för forskningen om grupper relation till varandra. Han menade att den etniska gruppen definieras i förhållande till andra och att detta baseras på gränser; "boundaries", som är socialt konstruerade och föränderliga (Eriksen 1993 s.38). Etniska grupper kan genom mötet med "den andre" politiseras och bli en nation (Lindholm 1993 s.17).

Historiska händelser, som förtryck och förföljelse, kan skapa den subjektiva medvetenheten som många forskare menar krävs för att nationell identitet ska uppstå (Bose 1994 s.17f). Ted Robert Gurr identifierar tre faktorer som bidrar till att gruppidentiteten förstärks. 1) Den egna gruppens ofördelaktighet gentemot andra grupper 2) Kulturella skillnader mellan en grupp och andra grupper 3) konflikt med andra grupper och staten. Han utgår från både en primordialistisk och instrumentalistisk utgångspunkt och menar att de två första faktorerna är relativt trögörliga till skillnad från den sistnämnda som relativt snabbt kan ändras. Gurr påpekar dock att när en allvarlig incident inträffat, skapar den ett

långvarigt kollektivt minne hos gruppen som ledare senare kan använda för att rättfärdiga politisk mobilisering (1993 s.126f).

Vissa forskare har uppmärksammat nationell identitet i absoluta termer, då de anser att en grupp av människor antingen tillhör en nation eller inte (till exempel Oomen 1997). Etnonationalisten Connor menar å andra sidan att en potentiell nation först blir medveten om vad de *inte* är innan de inser vad de själva är (Connor 1994 s.103). Forskare som Triandafyllidou kritiserar detta och menar att det saknas full förståelse för den oundvikliga interaktionen mellan ”vi” och ”andra” i forandet av en nationell identitet (McIver 2003 s.45). Anna Triandafyllidou, Iver B. Neumann och Stuart Hall menar att den nationella identiteten har ett relativt värde genom att vi hela tiden formas i relation till andra (Triandafyllidou 1998 s.598, McIver 2003 s.47, Özkirimli 2000 s.196f). Varje ny konstruktion av ”den andra” blir en unik händelse (Neumann 2003 s.38), vilket innebär att en förändring av den nationella identiteten är möjlig. ”Indeed the concepts land and sea cannot exist without one another in much the same way that different national identities could not” (McIver 2003 s.47).

Hotbildens inverkan har varit centralt inom forskningsfältet. Även relativt ny forskning behandlar att den nationella identiteten formas och omformas av andra nationer och etniska grupper som upplevs hota nationen (till exempel Triandafyllidou 1998 s.600, Bloom 1990 s.114). Politiska aktörer kan genom sin utrikespolitik presentera och manipulera symboler och bilder av ett externt hot för att massan ska ”triggas” (Bloom 1990 s.80f). Tyvärr tenderar denna forskning att främst utgå från ett statsperspektiv (ibid. 1990 s.55f), vilket begränsar resonemanget för nationer som inte har kontroll över ett territorium. En gren av den nyare forskningen framhäver att studierna om ”vi i förhållande till andra” måste inkludera politisk subjektivitet och inte enbart utgå från staters roll gentemot varandra (till exempel Tooze 1996). Triandafyllidou påpekar att alla nationer har rätt till självbestämmande men att detta ibland förnekas av andra nationer eller nationalstater (1998 s.595). Hot mot den nationella identiteten handlar således inte bara om externa faktorer, utan kan också involvera en grupp (som anser sig ha egen nationell identitet) inom en redan existerande nation (ibid. 1998 s.600). Triandafyllidou påpekar vikten av en extern ”signifikant andre” som upplevs hota den egna nationella identiteten (1998 s.600). Individerna måste *uppleva* sin nationella identitet som hotat för att vi-känslan ska infinna sig. Det kan röra sig om både upplevt eller verkligt hot (West 2000 s.52). Den ”externa signifikanta andra” kan involvera en annan stat eller grupp som hotar den territoriella och kulturella enheten hos ”in”-gruppen.

3 Baskisk nationalism

3.1 Historik och bakgrund

Baskerna har länge fört en kamp för större autonomi och självständighet med argumentet att de är en av de äldsta folkgrupperna i Europa. Baskernas språk, euskera, är utmärkande då lingvister inte har kunnat påvisa släktskap med euskera och något annat känt språk (Heiberg 1989 s.13, Castells – Jauregui 1994).

Baskerna har aldrig haft en egen stat, men under vissa perioder, omfattade kungariket Navarra större delen av de nuvarande baskiska provinserna. Som exempel kan nämnas att de sju provinserna var tillfälligt enade, i början av 1000-talet, och dessa 36 år refereras i baskisk mytologi och ideologi till de ”gyllene åren” (Eriksson 1997 s.172). Pyrenéeravtalet 1659 delade upp det historiska Baskien i två delar och klargjorde gränsen mellan Spanien och Frankrike men de baskiska delarna åtnjöt ändå en relativt stor autonomi, bland annat när det gällde skatter och värnplikt. Denna relation mellan Frankrike och Spanien kallades ”los fueros” och är något som baskiska nationalisterna idag ser som en självklar rättighet. I den baskiska mytologin ses hela de basktalande delarna som Baskien, även de nordliga franska delarna. Efter andra Karlistkriget, i slutet av 1800-talet, förlorade de baskiska delarna till stor del sin autonomi, vilket startade den moderna baskiska nationalismrörelsen (ibid.1997s.173ff).

Sabina de Arana de Goiri startade 1894 det nationalistiska partiet PNV och målet var en självständig baskisk stat, först för Bizkaía men kampen kom senare också att involvera de andra sex provinserna (Eriksson 1997 s.176). Då Arana till stor del såg den baskiska nationella identiteten grundad på ras istället för språk, kunde personer ha en baskisk identitet trots att de inte talade det baskiska språket. Alla baskiska nationalisterna, radikala som moderata, har influerats av Aranas ideologi på något sätt och många av de nationella symboler som existerar idag är direkt influerade av Arana. Dennes nationalistiska kamp resulterade i att en autonomiförordning togs fram i slutet av 1936, men i och med Francos tillträde avskaffades den samtidigt som den baskiska kulturen och det baskiska språket förbjöds (ibid.1997 s.176-201).

ETA bildades 1959 på grund av att många unga upplevde de moderata nationalisterna som alltför svaga och konservativa. Det första våldsamma dåd som utfördes av ETA, skedde 1961 och riktade sig mot dem som stödde den spanska staten. ETA grundade i början av 60-talet också hemliga skolor (ikastola), där det baskiska språket lärdes ut (Eriksson 1997 s.180f). ETA utförde de blodigaste dåden någonsin under Spaniens övergång till demokrati 1978, då organisationen ansåg att den spanska konstitutionen och även autonomiförordningen (Guernikaförordningen) var anti-baskisk (Mees 2001 s.808, Ibarra – Ahedo 2004 s.359). De radikala nationalisterna menar att alla de baskiska provinserna måste ingå i Baskien och ser alla andra kompromisser som ett förräderi och i för-

längningen ett fortsatt diktatoriskt styre (Irvin 1999 s.107). Benjamín Tejerina och Marianne Heiberg menar att framtagandet och godkännandet av Guernikaförordningen ledde till en brytning bland radikala och moderata nationalisterna (Tejerina 2001 s.51f, Heiberg 1989 s.129).

3.2 Textanalys av PNV:s politiska rapporter⁴

3.2.1 Territorialitet och politiska ambitioner

I den politiska rapporten från 1995⁵ nämns Baskien som en nation med rätt till makt och inflytande (s.38). Baskisk gemenskap och symbolvärdet för baskiskt självbestämmande är det centrala i denna text och partiet menar att det är tack vare Guernikaförordningen som Baskien har kunnat påbörja vägen till ekonomisk, kulturell och social utveckling. Ett territoriellt enande av alla baskiska provinser, både spanska och franska är målet som den baskiska nationalismen vill uppnå (s.22; 30; 46). En diskussion om hur enandet ska ske utelämnas i texten, vilket kan ses som frånvarande information som hade varit relevant i sammanhanget.

I rapporten från 2000⁶ går det att skönja en skarpare kritik till både Guernikaförordningen och den spanska regeringen, jämförelsevis med den tidigare rapporten (s.13). Partiet menar att vissa territorier har uppnått en avsevärd nivå av självstyre men att baskerna ännu inte har fått en gemensam självständig institution, underförstått hela det baskiska folket i Spanien och Frankrike (s.8). "Hoy no es posible reconocer, en la concreción que se ha hecho, aquel Estatuto de Guernika." Den spanska regeringens maktöverlämnande till baskiska institutioner kritiserar och textförfattaren ställer en retorisk fråga i texten om vad erkännandet av baskisk nationalitet innebär om folket ändå är berövade rätten att fritt få välja och bestämma över sin framtid (s.18f).

Det centrala målet är, även i denna rapport, ett territoriellt enande av alla provinser. Partiet beskriver uttryckligen att dess politik baseras på Ardanza-planen och Lizarra/Garazi-avtalet. Den förstnämnda planen tog enbart hänsyn till provinserna på den spanska sidan medan Lizarra/Garazi även inkluderade territorierna på den franska sidan (s.34). Att partiet fortfarande påstår sig basera sin politik utifrån Ardanza-planen visar på kluvenheten om vilken linje man ska driva när det gäller territoriella krav.

Samtidigt som hänvisningar görs till baskernas ursprung och dess lingvistiska, historiska och kulturella bakgrund, stadgas det att självbestämmande är en demokratisk rättighet och som drivkraft nämns önskan om att vara oberoende av andra (s.13f). Partiet framhåller att baskerna själva måste få rätten att bestämma över sin framtid och bestämma sina interterritoriella relationer såväl som den externa relationen till omvärlden (s.15f; 20; 44).

⁴ I litteraturlistan sorteras de efter det spanska namnet; Ponencia Política 1995, 2000 och 2004.

⁵ Rapporten presenterades den 2 december 1995.

⁶ Rapporten presenterades den 15 januari 2000.

I rapporten från 2004⁷ vidareutvecklas argumenten från rapporten 2000 och vikten av att skapa en ny överenskommelse som kan reglera relationen mellan den spanska staten och de baskiska institutionerna efterfrågas (s.3;10f; 22). Partiet menar att det är naturligt att den baskiska nationella identiteten också får juridiska effekter, såväl politiska som administrativa, då Guernikaförordningen erkänner den baskiska nationaliteten (s.22f).

Liksom i tidigare rapport, presenteras Baskien som ett område som är uppdelad mellan två stater men där medborgarna delar historiska rötter, sociala, kulturella och lingvistiska likheter (s.16; 20). Ett territoriellt enande är målet även i rapporten från 2004 men större fokus ligger på den demokratiska viljan hos Navarras och Iparraldes befolkning, än i tidigare rapporter. Det går att tolka detta som att det inte är självklart att en djup historisk, kulturell och lingvistisk samhörighet betyder att medborgarna vill vara del av en nation. Samtidigt stadgas det i alla tre rapporterna att hela Baskien per definition är en nation (1995 s.38, 2000 s.26, 2004 s.16). I texten nämns att partiet respekterar alla nationella identiteter och att individuella rättigheter och gruppers rättigheter fungerar komplementärt (s.21f; 43), men ingen vidare beskrivning eller analys av de andra identiteterna i Baskien görs. Denna motsägelsefullhet blir extra tydlig när det framhävs att den grundläggande faktorn för baskisk nationalism är en utbredning och försäkran av en nationell medvetenhet hos medborgarna (s.20).

Partiet uttrycker också att det vill att institutionerna i den baskiska autonoma regionen ska ha direkt närvaro i de Europeiska institutionerna för att kunna försvara sin identitet. Den nuvarande baskiska presidenten Juan José Ibarretxe har i sitt nya förslag påpekat vikten av att utveckla en självständig politik för att bevara symboler av kulturell identitet. Språket och utbildning är en viktig del och även den exklusiva kompetensen att internationellt representera Baskien och dess kulturmanifestationer och sportsammanhang (s.24f). Mycket större fokus läggs också på utvecklandet av baskisk nationalism i Navarra och Iparralde i rapporten från 2004 än i tidigare rapporter (se kapitel 3.4.5-3.4.7).

3.2.2 Språk

Passiviteten bland basker framställs, i rapporten från 1995, som det största hindret mot euskerans överlevnad. Trots att partiet framhåller att det inte finns några planerar på att homogenisera befolkningen diskuteras euskerans betydelse och att språket ska kunna användas i alla delar av samhället. Fokus på att en hel generation snart har vuxit upp som kan tala euskera avslöjar partiets inriktning på det symboliska värdet av det kulturella arvet. Vad detta innebär för basktalande respektive icke-basktalande medborgare nämns inte närmare i rapporten (s.30f).

Euskerans symboliska värde betonas ännu mer (förgrundsinformation) i rapporten från år 2000. På flertalet ställen i rapporten påpekas att euskeran är ett tecken på identitet och att språket är den mest synliga symbolen för baskernas identitet (s.6; 23; 41f). "...el euskera es la lengua propia de Euskal Herria, y, a su

⁷ Rapporten presenterades den 18 januari 2004.

vez, exponente básico de nuestra identidad nacional” (s.42). Förutom att språket måste överleva som en symbol för Baskien bör baskerna också bevara det äldsta språket i Europa inför resten av världen (s.23). Partiet hänvisar till Arana som menade att språket och moderslandet är en och samma sak när det gäller formandet av nationen.

Den praktiska betydelsen lyfts fram mer i denna rapport än i tidigare och det argumenteras för att euskeran kan hålla ihop och ena Baskien (s.61; 41). Partiet erkänner att det finns flera olika språk och livsstilar i Baskien men euskeran framställs (antagen information) som en bestående del av den baskiska nationalismen.

Språket ges större utrymme i rapporten från 2004 och särskilt vad gäller språkets utbredning i alla baskiska provinser (s.16f). Hur utbredningen av euskera ska gå till, särskilt i de franska provinserna diskuteras och en gemensam politisk institution som kan föra baskernas talan efterfrågas (s.16f; 58). Euskeran ges både ett stort symbolvärde såväl som ett praktiskt värde (förgrundsinformation). Den praktiska betydelsen av kommunikation poängteras (s.58) samtidigt som det baskiska språket framhålls som det mest självklara elementet i baskisk nationell identitet och det stadgas att euskeran bidrar till att baskernas personliga, sociala och politiska identitet utvecklas (s.60). Enligt rapporten (bakgrundsinformation) måste det baskiska samhället baseras på respekt men inget nämns om huruvida baskiska medborgare som inte kan eller vill lära sig euskera och som inte har intresse för baskiskt kulturarv kan kallas basker. Däremot framhävs det att de basktalande är en minoritet som måste få stöd och att euskeran är i minoritet och att den sociala normen favoriserar spanska eller franska även i de områdena med större antal basker (s.56). Detta skiljer sig från tidigare rapporter där det noga framhålls som förgrundsinformation att pluralism och ett mångkulturellt och multilingvistiskt samhälle accepteras.

3.2.3 Identifikation och ”vi och de andra”

Kulturella och historiska hänvisningar av det baskiska ursprunget görs i rapporten från 1995. Baskerna tillhör ett av Europas äldsta folkslag och har varit bosatta på samma territorium då som nu (s.39f). Det framhålls att ett territoriellt enande av baskerna i alla de baskiska territorierna är målet för partiet och att detta grundar sig på baskernas önskan och sitt gemensamma ursprung (s.46). Flera liknelser görs där det baskiska samhället framställs som mänskligt offer som har blivit av med delar av sin kropp när de baskiska provinserna är åtskilda (s.27).

I rapporten förklarar partiet en oro och ilska över att allmänheten sammanknippar ETA med baskisk nationalism. Partiet menar att den spanska nationalismen gång på gång använder ETA som ett argument mot baskisk nationalism och identifierar baskiska nationalisterna med våldsdåd och därför motsätter sig baskernas rättigheter och euskerans utbredning. Att vara bask är något som är positivt för majoriteten av den baskiska ungdomen idag medan att vara fanatisk och radikal förkastas av majoriteten, menar partiet. ”Ser vasco tiene atractivo para la generalidad de nuestra juventud...” (s.31-35). De basker som är spanska natio-

nalister vill hindra den baskiska nationalismen att växa. Partiet menar att de har rätt till sin åsikt men att minoriteten inte bör få hindra den baskiska majoriteten (s.31). Hur arbetet ska gå vidare när medborgare i det egna territoriet motarbetar partiets planer, diskuteras inte i texten.

Personen ska vara i centrum för politiken när nationen ska byggas, menar partiet i rapporten från 2000. "El Pueblo Vasco no existe sin todos y cada uno de los vascos" (s.24). En stor del av invånarna i Baskien har redan en baskisk nationell medvetenhet men partiet framhåller att de måste driva en nationalism som gör detta politiska projekt attraktivt för alla basker (s.40). Samtidigt som ingen grupp ska privilegieras eller favoriseras över någon annan i byggandet av den nya nationen dras paralleller, även i denna rapport, till Baskiens historia. Det baskiska folket beskrivs som överlevare av historien och partiet menar att det är upp till den kollektiva viljan att avgöra om baskerna ska överleva som ett folk i framtiden. Genom att framställa samhället som en person, liksom i rapporten från 1995, skapar partiet en vi-känsla där det baskiska samhället framställs som en människa vars rättigheter har blivit kränkta (s.8).

Nationalism kan vara både positivt och negativt, menar partiet i rapporten från 2000 och kritiserar därmed ETA:s radikala framtoning. För att kunna föra talan för det baskiska folket på ett legitimt sätt, krävs det att gruppen måste ha demokratiskt stöd, menar PNV (s.32). Men den skarpaste kritiken i rapporten riktas mot Spanien, spanska styret och andra baskiska partier. En del partier hoppas på fred men gör ingenting för att uppnå den och PNV är de enda som försöker göra något åt våldet i Baskien, framhävs i rapporttexten (s.32;40f). Det är antagen information att de andra partierna som nämns refererar till den spanska regeringen och framförallt PP.

Rapporten från 2004 berör att större delen av medborgarna i alla de baskiska territorierna kräver sin rätt att bli erkända som basker. Däremot nämns inget om dem som inte har en baskisk nationell medvetenhet eller de som inte vill lära sig euskera. De bakomliggande orsakerna till nationellt enande presenteras som historiska rötter och lingvistisk och kulturell gemenskap (s.16) vilket talar för ett fokus på etnisk nationalism, trots argumenten som framförs i den civila nationalismens namn.

Demoniseringen av baskisk nationalism tas också upp i rapporten från 2004 i samband med efterdyningarna av upphörandet av ETA:s vapenvila (s.43). Partiet fördömer varje attentat som ETA utför och det framhålls indirekt att ETA är fienden. "Violencia y construcción nacional son incompatibles" (s.43). Rapporttexten i sin helhet lyfter däremot fram fler exempel på negativa incidenter som regeringen och PP varit delaktiga i (s.6ff). Kritiken sträcker sig även till socialistpartiet PSOE som kritiserar för att inte ha någon egen politisk agenda (s.6; 70). De senaste dåden som visar på ett samarbete mellan PP och PSOE är Högsta Domstolens förbudande av Batasuna och stängandet av tidningar, vilket PNV uppfattar som hets mot euskera och den baskiska kulturen (s.71).

3.2.4 Analys och teoritillämpning

Enligt modellen som Brass förespråkar kan den baskiska autonoma regionen ses som en nation då baskerna har objektiva kriterier som språk och kultur som särskiljer dem från andra, samt en självmedvetenhet och en grupp känsla. De har även en hög andel självbestämmande även om Baskien fortfarande anses vara en del av Spanien och alla provinser inte är enande i dagsläget. Däremot är det tveksamt om alla baskiska provinserna, enligt Brass, skulle kunna vara en nation då till exempel majoriteten i Navarra inte vill tillhöra Baskien och gemenskaps känslan har gått förlorad. Enligt andra teoretiker som Eriksen och Hall är kontrollen över hela territoriet inte nödvändig så länge som en strävan efter ett gemensamt territorium, "imagined community" finns. Denna myt om ett hemland, ett enat Baskien, stärker självmedvetenheten tillsammans med de objektiva etniska symboler som särskiljer det baskiska folket gentemot andra.

Alla tre rapporterna tar upp att ett enande av alla provinserna är önskvärt. Det skiljer inte så mycket på argumenten i rapporterna men däremot går det att skönja skiftningar vad gäller explicit och implicit informations användande i texten. I rapporten från 1995 talas det både positivt och negativt om Guernikaförordningen men i de två andra rapporterna är kritiken stark mot denna och mot den spanska regeringen. Alla rapporterna menar att Baskien är en nation och att baskerna därmed har rätt att bestämma över sin framtid. I rapporten från 1995 är främsta argumentet till ökat självbestämmande att folket tillhör en baskisk nation. I rapporten från 2000 framställs även argumentet att kunna nå oberoende från andra som avgörande. Detta utvecklas i rapporten från 2004 där fokus ligger på EU-institutioner och baskernas rätt att representera sig själva i olika sammanhang.

Motsägelsefullt är att fokus i alla tre politiska rapporter ligger på den "nedärvda" baskiska identiteten samtidigt som fokus i de två senaste rapporterna ligger på att nationsskapande är möjligt. Utebliven information i texten är till exempel hur enandet av alla provinser ska gå till och vad PNV:s politik innebär för alla baskiska medborgare. Utifrån Raymond Breton och Oliver Zimmer pendlar PNV:s agenda mellan civil och etnisk nationalism och de symboliska resurserna som finns att tillgå har alltmer drivits mot en etnisk nationalism där språk, kultur och historia är de främsta myterna som ledarna använder för att skapa meningsfullhet och självmedvetenhet hos den baskiska majoriteten.

Frågan är om PNV kan bygga på det myt komplex, som Smith förespråkar, om baskiskt språk och historisk ursprungsfolk kultur om nationen ska inkludera alla medborgare. Trots skenet av en öppen medborgardiskurs går det att skönja partiets tilltro till att alla medborgare vill bli baskiska nationalister, även de spanska nationalister som anser att baskerna är en minoritet i Spanien. Utifrån Zimmers argumentation är PNV:s dilemma och motsägelsefullhet att de vill använda de symboliska resurserna i både voluntaristiska och deterministiska termer på samma gång för att öka känslan av nationell identitet.

Alla tre rapporterna tar upp språkets värde för baskerna men användandet av euskeran som symbolvärde tycks ha ökat och används flitigt i de båda rapporterna 2000 samt 2004, där det är antagen information att euskeran är en viktig del av den baskiska nationalismen. I avsnittet om euskerans symbolvärde för den

baskiska nationella identiteten nämns inte något om de baskiska medborgare som inte talar euskera. I rapporten från 2000 nämns att euskeran är en grundläggande ingrediens av den nationella identiteten och i rapporten från 2004 framställs euskeran som det som kan hålla baskerna samman och ena Baskien.

Språkets möjlighet att skapa en gruppkänsla gentemot andra är inget som lyfts fram som argument i rapporterna. Däremot lyfter PNV fram Oomens argument om att språket och territoriet är viktigt för en nations överlevnad då partiet påpekar att en hel generation snart har vuxit upp och lärt sig euskera. Euskeran presenteras som en självklar del i den baskiska nationella identiteten och som bidrar till baskernas personliga, sociala och politiska identitetsutveckling. Dilemmat om dem som inte talar euskera kan anses vara "äkt basker" och inneha en baskisk nationell identitet, tas inte upp till diskussion. Detta tyder på ett dubbelt förhållningssätt till civil och etnisk nationalism.

Alla rapporter tar upp att hela Baskien, det vill säga alla baskiska provinser är en nation. I rapporten från 2000 ligger tyngdpunkten på att en nation går att skapa och att den baskiska nationalismen kommer att växa. Detta nämns också i rapporten från 2004 men tyngdpunkten ligger på att folket har rätt att få bestämma över sig själva, det vill säga om de vill vara basker eller inte. Samtidigt uttrycker partiet att större delen av medborgarna i de baskiska territorierna vill bli erkända som basker. Om en nation är vad den tror sig vara, kan en gemenskap bildas, menar forskare som Walker Connor. Om alla baskiska medborgare tror att de är del av en kultur som är en av de äldsta i hela Europa kommer en stark "vi"-känsla att skapas gentemot andra och särskilt mot Spanien. Problemet i den baskiska autonoma regionen är de medborgare som inte kan identifiera sig med euskeran som modersmål och den historiska kopplingen.

"Vi"-känslan framställs på liknande sätt i alla rapporterna. Det grundar sig på de historiska, kulturella och lingvistiska rötter som alla basker delar. I de första två rapporterna beskrivs det baskiska samhället explicit som ett mänskligt offer som måste kämpa mot orättvisor. Gurr menar att gruppidentiteten stärks om den egna gruppens ofördelaktigheter gentemot andra grupper uppmärksammas. Denna "offer"-taktik är något som partiet använder på olika sätt i alla tre rapporterna. När språk diskuteras framställs baskerna i minoritet mot andra språk som spanska och franska men när spanska nationalisterna i Baskien diskuteras framställs de baskiska nationalisterna som majoritet.

Kritiken mot Spanien blir också starkare och tydligare för varje rapport. I rapporten från 2004 namnges partierna och många exempel på deras felaktiga beslut presenteras. I samma rapport nämns relativt lite om ETA i jämförelse med rapporten från 1995 och 2000 och kritiken mot de andra partierna är istället starkare. Neumann, Hall och Triandafyllidou framhåller att den nationella identiteten har ett relativt värde och att den hela tiden omformas i relation till "den andre." ETA har länge varit PNV:s "signifikanta andra" då rörelsen har svärtat ner den baskiska nationalismens namn men efter 2000 har detta skiftat och PP och den spanska regeringen samt PSOE har blivit PNV:s främsta motpart. Stängningen av en baskisk tidning och förbudet av Batasuna uppfattas av PNV som ett hot mot hela den baskiska nationalismen, radikal som moderat. Enligt Triandafyllidou måste individerna uppfatta att den egna nationella identiteten är

hotad för att ”vi”-känslan ska infinna sig. Enligt Gurr kan en allvarlig incident bli ett långvarigt kollektivt minne hos en grupp som en politisk ledare kan använda för att rättfärdiga politisk mobilisering. Förtrycket mot det baskiska folket under Franco-tiden är en sådan incident som PNV kan använda sig av när den baskiska nationalismen upplevs som hotad av spanska regeringen. Den dagliga reproduktionen av den nationella identiteten görs med hjälp av språk men också med hjälp av den baskiska flaggan. Då nationalisterna Arana uppfann flaggan symboliserar dessa symboler än idag baskernas etniska överlägsenhet, vilket sänder ut budskap som kan försvåra skapandet av en baskisk nation öppen för alla medborgare.

3.3 Diskursanalys av Ardanza-planen⁸

3.3.1 Social praktik

De demokratiska partierna skrev 1988 på ett avtal (Ajuria-Enea-avtalet) och mellan 1988-1998 träffades gruppen och fördömde ETA:s dåd. Avtalet överbyggde de tidigare historiska klyftorna mellan basker och spanjorer, menar forskare som Ludger Mees⁹ (2001 s.811). 1998 tog den baskiska presidenten José Antonio Ardanza fram ett dokument (Ardanza-planen) som presenterades och diskuterades under ett Ajuria-Enea-möte¹⁰ (Elkarri¹¹ 2002 s.7, De Txabbarri¹² 2005b). PNV var i mitten av 1990-talet i regeringsposition och hade från parlamentsvalet 1994 22 platser i parlamentet (Archivo de resultados electorales¹³ 1994). Det betyder att partiet hade möjlighet att påverka händelseutvecklingen men faktorer som kan ha påverkat Ardanza-planens uppkomst är flera och de råder delade meningar om vilka orsaker som väger tyngst.

Ludger Mees nämner att den ”demokratiska pakten” ifrågasattes av de moderata nationalisterna när de övertygades om att varken socialisterna eller de konservativa skulle vilja diskutera en fredsförhandling (Mees 2001 s.812). Även forskare som Pedro Ibarra och Igor Ahedo¹⁴ tror att detta kan ha varit en faktor men framhäver att Ajuria Eneas sammanbrott främst berodde på att i mitten av 1990-talet var hela maktöverlämnandet från Spanien till den baskiska regionen fortfarande inte helt utförd (Ibarra – Ahedo 2004s.362). Det konservativa PP vann

⁸ Presenterades den 17 mars 1998 för Ajuria-Enea-gruppen.

⁹ Ludger Mees är professor i ”Contemporary History” vid University del Pais Vasco (Mees 2001 s.827).

¹⁰ De partier som var delaktiga i Ajuria-Enea var: AP (PP), UCD-CDS, EE, EA, EAJ-PNV, PSE-PSOE och senare IU och UA (Ardanzaplanen).

¹¹ Elkarri är fredsörelse med medlemmar som från början delade ETA:s politiska syn men numera tillhör medlemmarna olika ideologiska utgångspunkter (Funes 1998 s.501f). María J. Funes undervisar i sociologi, och artikeln är en del av ett forskningsprojekt sponsrad av Interministerial Spanish Commission of Science and Technology.

¹² Gema G. de Txabbarri är parlamentsledamot sedan valet 2001 för EAJ-PNV.

¹³ Resultatet finns på regeringens hemsida, Gobierno Vasco.

¹⁴ Pedro Ibarra är professor i statsvetenskap vid Baskiens universitet och författaren bland annat till boken: *Social Movements and Democracy* (2003). Igor Ahedo är professor vid Baskiens universitet och specialiserad i politik som rör de franska baskiska provinserna (Ibarra – Ahedo 2004 s.386).

det spanska valet 1996, vilket kan ha övertygat PNV att maktöverlämnandet skulle dröja. Detta tillsammans med att EA dämpade sin radikala framtoning ledde till en starkare moderat baskisk nationalism i slutet på 1990-talet. Från och med 1998 inledde PNV och EA en valkoalition (ibid.2004 s.362ff) och detta kan ha stärkt PNV:s känsla av stöd.

Johan Eriksson¹⁵ framhäver att PNV till en början utnyttjade ETA:s våldsdåd för att få utökat självbestämmande, då PNV använde ETA:s våld som ett argument till varför en fungerande autonomiförordning var nödvändig. Detta kan också vara en anledning till varför Ardanza-planen togs fram, då en rad våldsdåd i mitten av 1990-talet hade skakat befolkningen och PNV kom i bättre förhandlingsläge (Eriksson 1997 s.215f).

Då Ajuria-mötena grundade sig på samstämmighet kollapsade den ”demokratiska pakten” när PP röstade mot Ardanza-planen. Trots att Ardanza-planen röstades ner så startade en dialog som resulterade i Lizarra/Garazi-avtalet som innebar att fyra politiska partier, sociala rörelser och flera fackförbund skrev under en handlingsplan som ledde fram till en vapenvila i Baskien (Elkarri 2002 s.7). Den 14 månader långa vapenvilan kom som en överraskning för samhället i stort, menar forskare som Benjamín Tejerina (2001 s.39). En månad efter vapenvilans början, november 1998, hölls parlamentsval¹⁶ och för PNV var det en marginell nedgång i jämförelse med valet 1994 där valresultatet för PNV blev 29,84 % (Archivo de resultados electorales 1998). När vapenvilan tog slut upphörde dialogen mellan de två fraktionerna, det vill säga nationalisterna och icke-nationalisterna (Elkarri 2002 s.7f). Både ETA och HB kritiserade PNV för att inte ha lyckats få en förändring till stånd tillräckligt snabbt. President Aznar (PP) och det spanska parlamentet, som även vann valet i Spanien år 2000 (Ibarra - Ahedo 2004 s.364f), kritiserade PNV för att ha samarbetat med ETA (Mees 2001 s.814).

3.3.2 Text

PNV hänvisar till ETA:s våld som anledning till varför en dialog om spanska konstitutionen och Guernikaförordningen bör föras (s.2). Textförfattaren tror inte att polisiära metoder är lösningen på problemet men samtidigt är PNV medveten om att ingen demokratisk regering kommer att starta en politisk dialog med en aktiv terrororganisation. Trots att det ”baskiska problemet”¹⁷ presenteras som politiskt i dokumentet (s.5) nämns inget om vilka eftergifter som krävs för att en förhandling med de radikala nationalisterna ska kunna komma till stånd.

¹⁵ Johan Eriksson undervisar i statsvetenskap vid Södertörns högskola och har skrivit sin doktorsavhandling i statsvetenskap vid Umeå universitet

¹⁶ EAJ-PNV fick 28,01 % av rösterna, dvs 21 platser av 75 möjliga i parlamentet. Samarbetspartnern EA fick 6 platser. PP fick 16 platser, PSE-EE/PSOE fick 14 platser, EH 13 platser, EB fick 2 platser och U.AL fick 2 platser. I och med detta val valdes Juan José Ibarretxe till president för den autonoma baskiska regionen (Archivo de resultados electorales 1998).

¹⁷ Att det baskiska problemet tolkas som politiskt betyder att våldet i Baskien handlar om den baskiska nationen i relation till Spanien.

Trots att den politiska aspekten av konflikten uppmärksammas är relationen till spanska staten ambivalent. Det stadgas att hela Spanien måste vara inkluderad i processen och medverka så att diskreta för-förhandlingar kan föras. PNV föreslår att parterna i Ajuria Enea, centrala regeringen och partierna i opposition i Spanien, samt att HB och ETA:s åsikter tas med i dessa förhandlingar. Samtidigt sätts ett krav på att de partier som representerar det baskiska samhället ska driva dialogen och att Spanien ska respektera de överenskommelser som görs (s.5). PNV kritiserar tidigare Ajuria-Enea-diskussioner utan att svartmåla särskilda partier och denna ”politeness” kan fungera som ett sätt att driva igenom sin egen agenda och presentera kritik utan att uppröra vissa parter (s.7). Spanien omnämns även på ett smickrande sätt i en annan del av texten där den spanska regeringen framställs som: ”the competent agencies of the state”. Även användandet av en metadiskurs där ”perhaps”, ”sort of” används vittnar om en vilja att inte verka för påstridig i sina krav (s.5f).

Det är tydligt att dokumentet riktar sig till andra demokratiska partierna och inte HB eller ETA (7). Men ”vi” framställs på olika sätt i texten och i vissa fall betyder ”vi” de demokratiska partierna och i vissa fall dras istället paralleller till det baskiska samhället. Ibland framgår det vilka ”vi” som åsyftas; (”if we, the democratic parties”) men det är långt ifrån genomgående i texten (7). Detsamma gäller för användandet av ”us” eller ”public opinion” i texten (se exempel s.5).

Ett exempel på att de som inte stödjer PNV ses av textförfattaren som ”de andra” kan nämnas. Partiet anser att HB måste få rätt att föra ETA:s talan och i det aktuella dokumentet tar PNV upp varför ETA inte har lagt ner vapnen tidigare (s.4). ”They fear that such a ”conversion” would be interpreted, by their own people and others, as a total surrender”. Det är intressant med ordvalet ”their own people”, då det är ett klart avståndstagande till ETA och HB:s supportrar, trots att de tillhör det baskiska samhället. Detta ordval är återkommande på fler ställen i texten (se till exempel s.2) och är ett sätt att försöka påverka den tänkta publiken.

Ett annat sätt att stärka det egna budskapet kan göras genom användandet av hög modalitet, där partiets åsikter framställs som objektiv sanning. Partiet menar att dokumentet är baserat på verkligheten: ”dictated by reality and by the experience which we have accumulated over throughout the years.” Formuleringar som ”HB must, therefore...” sänder ut signaler om att det är en självklar sanning (s.4). Textförfattaren framställer även metaforer när det baskiska samhället beskrivs som en person i flera fall: ”Basque society is not prepared to allow this problem to fester...” (s.7). Detta går också att tolka som en form av hög modalitet då partiet uttalar sig om vad det baskiska samhället vill och inte vill.

3.3.3 Diskursiv praktik

PNV tar avstånd från partiets ståndpunkt om nationellt självbestämmande när innehållet i den framtida dialogen mellan radikala och demokratiska partier presenteras i dokumentet. Första gången den nationella frågan kommer på tal skrivs ”the national question of nationhood” utan citattecken men andra gången författaren nämner detta nämns det både med citattecken och ett ”så kallat”

framför substantivet: "so called national question of nationhood" (s.5). Detta kan tyckas motsägelsefullt och antyder en osäkerhet i hur PNV:s agenda ska presenteras. Det visar på ambivalens att textförfattaren inte kan framhålla PNV:s ståndpunkt om baskisk nationalism, då ETA:s våld framstår som anledningen till att inleda dialog.

Det finns tecken på influenser av andra texter eller diskurser i texten då många korta ord står omnämnda med citattecken. Exempel på några av dessa är när ETA diskuteras och deras kamp betecknas som "armed struggle", "thirty years of struggle and suffering". Även ord som "sovereignty" har citattecken och vittnar om manifest intertextualitet, där ETA:s syn på suveränitet tycks framstå som för radikalt för textförfattaren. Det är totalt sett många citat i texten, vilket skapar ett något osäkert och distanserat intryck. Ord som "conversion", "cease-fire", "lack of democracy" och "negotiation" är några exempel på ord som skrivs med citattecken. Intressant nog skrivs däremot inte ord som "Basque society" med citattecken, vilket antyder att det är andras ord och begrepp som är mångtydiga och som partiet önskar reservera sig emot. Ett exempel på detta är en beskrivning på ETA:s verksamhet och PNV:s förtydligande i parantes: "ETA has to cease to exercise the "armed struggle" (terrorism). ETA använder själv termen i sina intervjuer som något nödvändigt och rättfärdigt: "Y concluye así que la lucha armada de ETA acabará cuando a nuestro pueblo se le reconozcan sus derechos" (JoTaKe 2004). Ordet som presenteras med citattecken tycks inte vara tillräckligt distanserat och i parantes förklaras ETA:s dåd med det negativt laddade ordet terrorism.

Dokumentet har inte en enhetligt formell stil då det existerar flera diskurstyper som inte är helt integrerade med varandra. Det framgår inte att det är PNV:s diskurs om baskisk nationalism som texten baseras på, då det finns många citattecken som vittnar om en motsägelsefullhet och ovilja att använda vissa ord som förknippas med ETA eller baskisk nationalism. Trots att "the national question of nationhood" tas upp är inte presentationen av frasen enhetlig i dokumentet. På flertalet ställen i dokumentet används "the state" när hänvisningar görs till den spanska staten, vilket visar på Spaniens självklara inblandning.

Texten är överlag försiktigt formulerad och särskilt när dialogens tillvägagångssätt diskuteras, finns flera ord som "perhaps" och "might" i texten (s.6). Trots att det i sammanhanget handlar om ett framtida scenario skulle mer formella och övertygade argument kunna ha framhållits. Ett exempel på denna försiktighet är att partiet inte tar striden om Guernikaförordningens brister utan istället hänvisar till ETA och HB och deras krav.

3.4 Diskursanalys av "A new political agreement for coexistence"¹⁸

3.4.1 Social praktik

Ett nytt autonomiförslag, "A new political agreement for coexistence", togs fram i början av 2000-talet som fokuserade på baskernas rätt att få bestämma sin framtid. Dokumentet presenterades för de partier som röstades fram i valet till det baskiska parlamentet 2001 och målet var att få absolut majoritet av parlamentets röster för att kunna visa att det var "baskernas beslut" att en ny autonomiförordning skulle tas fram (De Txabarri 2005c, Paliamentary Debate on Self-Government¹⁹).

Trots att PNV skarpt kritiserats för hur vapenvilan och fredsförhandlingar förts, menar forskare som Ibarra och Adhedo, att partiet, i valet 2001²⁰ lyckades nå ut till dem som inte tidigare röstat och till en del av de radikala nationalisterna som var missnöjda med hur EH vägrat att kritisera ETA:s uppbrott av vapenvilan. Koalitionen PNV och EA fick fler röster än i tidigare val, och lyckades också bilda ett nytt samarbete med partiet IU (Ibarra – Ahedo 2004 s.366). Förutom ett starkare väljarstöd i valet 1998 och ett samarbete med två andra partier kan flera andra händelser ha påverkat dokumentets diskurs och uppkomst.

PP vann det spanska parlamentsvalet år 2000, och den baskiska situationen hårdnade efter vapenvilans uppbrott i slutet av 1990-talet (Ibarra – Ahedo 2004 s.362). Ludger Mees argumenterar för att det baskiska systemet var mer polariserat än någonsin i början av 2000-talet då den spanska PP-ledda regeringen var ovillig till förhandlingar eller inleda fredsprocesser (2001 s.799). Efterdyningarna av attacken i New York den 11 september 2001 innebar ännu hårdare terrorismbekämpning och ETA:s politiska gren Batasuna förbjöds. PNV protesterade mot sättet att hantera ETA:s våld och PNV:s protest bidrog till att valda Batasuna-medlemmarna satt kvar mandatperioden ut (De Txabarri 2005c). Dessutom anklagade baskiska PNV-ledamöter Spaniens dåvarande ledare Aznar att också vilja förbjuda moderata nationalistiska partier (Webster²¹ 2002). Detta överhängande hot kan ha bidragit till att driva PNV mot en mer nationalistisk hållning. Ibarra och Ahedo menar att stängandet av den baskiska tidningen "Egunkaria" (för att ha publicerat en intervju med ETA) bevisar ett fortsatt spanskt relaterande av baskisk kultur med terrorism (2004 s.380, Berria²² 2004).

"A new political agreement for coexistence" ledde fram till att den baskiska regeringen i oktober 2003 godkände förslaget om att ta fram en ny autonomiförordning. Den autonoma baskiska regionen ska vara "fritt associerad" med

¹⁸ Dokumentet presenterades 2002-09-27 i det baskiska parlamentet (De Txabarri, 2005c).

¹⁹ Dokumentet grundar sig på en parlamentarisk debatt 2001-10-25. Den finns på presidentens hemsida. www.ibarretxe.com

²⁰ Koalitionen EA och EAJ-PNV 33 platser av 75 totalt. PP fick 19 platser och PSE-EE/PSOE fick 13 platser. Övriga platser gick till EH och EB (Archivo de resultados electorales 2001).

²¹ Justin Webster skriver för The Guardian, en tidning som grundades 1821. Tidningen är liberal. www.guardian.co.uk

²² Berria är en baskisk tidning som stödjer Baskiens självständighet. Finns också i engelsk version. www.berria.info/english

Spanien är grundtanken i dokumentet. Utgångspunkten är de nuvarande gränserna av de historiska territorierna, det vill säga den autonoma baskiska regionen (Political Statute of the Community of the Basque Country 2004 art.1-2). Aznar menade att nationalismens mål är identiskt med terroristernas mål samt att det baskiska förslaget motsäger den spanska konstitutionen (The Economist²³ 2003). Den 11 mars 2004 genomfördes ett stort terrordåd i Madrid och den spanska regeringen anklagade felaktigt den baskiska separatist rörelsen för att ligga bakom dåden. Detta ledde till att PP förlorade valet och att PSOE kom till makten (Dagens Nyheter²⁴ 2005). I det baskiska parlamentsvalet den 17 april 2005 förlorade PNV 4 platser och fick inte stöd att hålla en folkomröstning (De Txabarri 2005a).

3.4.2 Text

Partiet fastslår i "A new political agreement for coexistence" att det behövs en ny politisk överenskommelse där Baskien inte är en underordnad del av Spanien. Denna förgrunds information kompletteras med den antagna informationen att Guernikaförordningen måste omförhandlas (s.3). Bakgrunden till varför ett nytt förslag är nödvändigt, presenteras i form av att folket har en egen identitet och har rätt att bestämma över sin framtid, och medborgarnas önskan måste respekteras. Det baskiska folket har ett historiskt, socialt och kulturellt arv som tillhör alla baskiska provinser på båda sidor av Pyrénéerna (s.7-9). Däremot när relationen till Iparralde och Navarra diskuteras används en mer försiktig ton i texten: "We propose to broaden the framework of relations between the Basque provinces located on both sides of the Pyrenees in order to strenghten the special historical, social and cultural ties with the Provinces of Iparralde, located in the French State." (s.12). I detta sammanhang nämns inget om att alla provinser ska förenas och att det baskiska folket är geografiskt uppdelat.

Basker har en nationell baskisk identitet och därmed har de rätt att bestämma över sin framtid, menar partiet (s.7) "Because feelings of national identity cannot be imposed, nor can they be forbidden by any decree, law or constitution." Detta är en tydlig markering att partiet har den rätta lösningen och antyder att partiet anser att nationell identitet inte är ett val som individen gör. Det framställs, motsägelsefullt, att det nya autonomiförslaget bör baseras på respekt för de val som medborgarna gör, det vill säga, alla medborgare ska först tillfrågas hur de vill att baskernas framtid ska se ut och om de godkänner förslaget (s.8f).

Det finns även en motsägelsefullhet om vilka som definieras som basker och baskiska medborgare i texten. I första kapitlet i rapporten går det att utläsa explicit hur partiet vill framställa vi: "We are a sensible and ancient people with enough wisdom to control our own destiny."(s.2). Det diskuteras eller nämns inte något om de basker som är baskiska medborgare men som inte talar euskera. I sammanhang där "fri association" och nationellt arv diskuteras, används fraser som "the

²³ The Economist grundades 1843 och ägs av både Financial Times och övriga aktieägare, varav många arbetar på tidningen. Förespråkar frihandel och liberal politik. www.economist.com

²⁴ Dagens Nyheter grundades 1864 och är oberoende liberal. Ägs av Bonnierkoncernen. www.dn.se

Basques” och ”the Basque people with their own identity”. Fokus ligger på ett medfött ursprung som ärvs generationer emellan. Däremot omnämns ”Basque society” i sammanhang då bakgrunden till dokumentet och demokratiska rättigheter diskuteras. I detta sammanhang är en valmöjlighet inkluderad i uttrycket. Det är oklart om ”the Basques” åsyftar samma folk som ”the Basque society” i texten. Alla som bor som medborgare i den autonoma baskiska regionen tillhör inte automatiskt baskernas historiska, sociala och kulturella arv. Det framgår därför inte om baskisk nationell identitet är en självklarhet för alla i praktiken.

Partiets syn på ”de andra” inkluderar både radikala nationalister men också den spanska staten. Det konstateras att ETA:s väg är full av hat och frustration men att PP:s och PSOE:s väg inte heller leder till fred (s.2). Partiet föreslår att ett system ska tas fram, gemensamt med den spanska staten, för att garantera att inga modifieringar av förordningen kommer att göras (14f), vilket pekar på att textförfattaren inte litar på den spanska regeringen. Ett annat exempel på partiets misstro är användandet av ”Spanish State” och inte enbart ”the State” på de allra flesta ställen i dokumentet (se till exempel s.12-19). Detta ger en signal om en baskisk distansering av att vara en del av Spanien. På samma sätt kan ”politeness” fungera som en metod för att stärka den egna ståndpunkten. När förslagets innehåll presenteras används ”vi” medan när processens tillvägagångssätt presenteras använder textförfattaren framförallt ”jag”, i en ödmjukare och mer kompromissvänlig ton. Jämför: ”... we are convinced that it represents the majority wishes of Basque society”, ”we are not going to allow...” (s.5) med formuleringarna ”I wish to announce formally...”, ”I wish to tell you that it is my intention...” (s.22). Det finns heller inga explicit negativa kommentarer om Guernikaförordningen eller den spanska konstitutionen, vilket styrker tolkningen om att partiet inte vill uppröra det spanska styret alltför mycket.

Andra sätt att stärka budskapet i en text är att använda sig av hög modalitet. Istället för att skriva att ”PNV anser att” beskrivs det baskiska samhället som en person med en samstämmig vilja och önskan (s.2). ”Basque society has the right to know...” (s.23) eller ”Basque society demands a solution...” (s.2). På detta vis framställs ”vi”-känslor, då partiet vill identifieras som det baskiska samhället. Även om PNV är det största partiet i den baskiska autonoma regionen görs ingen distinktion mellan detta område och de andra provinserna. Det går därför att tolka detta användande av hög modalitet, och metaforen om det baskiska samhället som en person, som ett sätt att öka ”vi”-känslorna bland baskerna i både Spanien och i Frankrike.

3.4.3 Diskursiv praktik

Dokumentet har i stort sett en enhetligt formell stil men det går att skönja en blandning av auktoritär stil med en mer ödmjuk framtoning. Detta beskrevs även i textanalysen i samband med användandet av ”vi”, i flertalet exempel i texten som mer uppmanande än när ”jag” används i texten. Denna blandning kan utifrån Faircloughs analysmodell tolkas som en motsägelsefullhet i texten. Även en form av metadiskurs går att skönja i textproduktionen som ett sätt att distansera sig från

sin egen diskurs. Användandet av ”dem” eller ”deras” när projektförslaget presenteras i texten till skillnad mot användandet av ”vi” och ”våra” i början respektive slutet på dokumentet, styrker detta (se s.7).

En annan motsägelse i textproduktionen är PNV:s syn på de baskiska provinserna. Trots att det diskuteras att den baskiska identiteten är något som finns i nuvarande spanska och franska geografiska områden, menar partiet att den baskiska autonoma regionen, Navarra och Iparralde själva ska få bestämma sin framtid. ”...both to establish any internal relations they might wish to establish between them and any links they may wish to maintain with the States in which they are located.” (s.8f). Att de franska delarna direkt ska åtnjuta samma självstyre som den baskiska autonoma regionen, är däremot inget som läggs fram som förslag. Inte heller diskuteras eller kritiserats den franska staten, vilket också antyder att PNV inte är talesman för hela Baskien, trots partiets fokus på baskisk kulturell samhörighet i alla provinser.

Då den autonoma baskiska regionen är en del av den spanska staten är det kontroversiellt i denna genre, offentliga dokument, att ta avstånd från den spanska konstitutionen och Guernikaförordningen. Hänvisningar till den spanska staten istället för enbart staten görs i stort sett genomgående i det aktuella dokumentet. Fraser som: ”...the Basque Country is not a subordinate part of the Spanish State but a People with its own identity...” är ett relativt nytt fenomen i PNV:s officiella dokument (s.2). I en parlamentsdebatt från 2001 används till exempel enbart ”the state” när Spanien diskuteras (Investure Speech 2001 s.18). ”The so-called Basque problem” nämns också i texten, vilket också är ett avståndstagande från synen att det baskiska problemet enbart skulle handla om våldsdåden, såsom den spanska staten antyder²⁵ (s.16). Detta vittnar om en förändrad syn på Spaniens inblandning i Baskiens interna och externa relationer. Stora delar av ”A political agreement for coexistence” grundar sig däremot på tidigare partidokument. Återkommande argument är särskilt synen på identitet och rätten att få bestämma sitt eget öde. Dessa argument har nästan identisk textmässig uppbyggnad som i de tidigare nämnda politiska rapporterna. Detta talar för att agendan börjar bli mer och mer samstämmig vad gäller inofficiella och officiella dokument.

Det går att tolka genren offentligt material som rör relationen mellan Baskien och Spanien som innovativ. Den nya autonomiförordningen trotsar den spanska konstitutionen på flera sätt, bland annat synen på självstyre inom Spanien och den ouplösliga gemenskapen av den spanska nationen genom att föreslå ett Baskien, ”fritt associerat” till Spanien med allt vad det innebär (Jämför *Political Statute of the Community of the Basque Country*, 2004 art 1 2004 med *Guernikaförordningen*, 1979 art 1 och *Spanska konstitutionen*, 1978 art 2).

²⁵ ”The Basque problem” nämns i andra texter och i andra sammanhang (till exempel Elkarri 2002 s.2 och Investure Speech 2001 s.4) och syftar för de mesta på våldet i Baskien men omnämns av baskiska nationalister som ett politiskt problem.

3.5 Analys och teoritillämpning

Varför baskerna inte ska vara en underordnad del av Spanien och varför Guernikaförordningen måste förändras tas upp i "A new political agreement for coexistence". Det är kontroversiellt att uttala kritik mot den spanska konstitutionen i denna genre (officiella dokument). I Ardanza-planen nämns däremot enbart att förordningen måste omförhandlas på grund av ETA:s våld. PNV väljer en medlande roll i Ardanza-planen och påpekar att inga löften ska utdelas när en diskussion tar plats, vilket innebär att inga lösningar heller ska uteslutas. Dokumentet vittnar om en osäkerhet hur PNV:s agenda ska presenteras och det framgår inte (utebliven information) att det är PNV:s diskurs om baskisk nationalism som texten baseras på.

Forskare som Mees, Ibarra och Adhedo menar att det baskiska systemet var mer polariserat än någonsin efter vapenvilans uppbrott. Det kan förklara att "A new political agreement for coexistence" är mer radikalt på flera sätt än Ardanza-planen. Gurr menar att en konflikt med staten kan stärka den egna gruppens identitet, vilket kan förklara varför partiet kände att de inte hade lika mycket att förlora när Ajuria-Enea-pakten inte längre existerade. Ardanza-planen tar ändå upp att problemet till stor del handlar om den baskiska nationaliteten men inget nämns uttryckligen om euskerans betydelse och inte heller något om de baskiska provinserna i Frankrike. Politiska ambitioner om självbestämmande och självmedvetenhet är nödvändigt för att en grupp ska klassas som en nation, enligt Brass. Trots partiets uppmärksammande av det "baskiska problemet" som politiskt, lyser klara och tydliga politiska ambitioner med sin frånvaro i Ardanza-planen.

Enligt Hall stärks identifikationen om medborgarna har ett språk eller fast gräns som de kan förhålla sig till men inga sådana krav ställs i Ardanza-planen. Inget explicit nämns heller om euskera i "A new political agreement for coexistence" men det framhålls som antagen information att baskerna har ett historiskt och kulturellt arv. Partiets syn på språk som något som härstammar från ett gemensamt ursprung (Smith) och som viktigt för nationen (Oomen) tydliggörs härmed. Vidare stadgas det också att det baskiska folket, i både franska och spanska provinser, har en gemensam bakgrund och att de har rätt att disponera över sitt land och representera baskerna gentemot omvärlden. Flera upplysningar om baskernas ursprung och självmedvetenhet framhålls som antagen information respektive förgrundsinformation i dokumentet till skillnad från Ardanza-planen. Denna självmedvetenhet som nation framhåller Connor och Bloom som den viktigaste skillnaden mellan en etnisk grupp och en nation.

Båda dokumenten vänder sig till demokratiska partier och inte explicit till de radikala baskiska nationalisterna. Detta innebär att det finns en motsägelsefullhet hur partiet ser på "vi" och vilka som är "de andra". I Ardanza-planen kan "vi" betyda både partiet PNV, de demokratiska partierna eller det baskiska folket. På samma sätt kan "public opinion" både betyda basker såväl som spanjorer. PNV framställer också "vi"-känslor genom att framställa det baskiska samhället som en fysisk person. Denna personifiering görs även i "A new political agreement for coexistence" men framställandet av motsägelsefulla "vi"-känslor handlar i detta

dokument om huruvida basker och det baskiska samhället uttrycks som två olika saker. PNV sänder ut ett budskap om öppenhet men det är inte tydligt om den baskiska nationalismen är öppen för alla. PNV ser sig som baskernas talesman och påstår att medborgarna i alla provinser har en baskisk nationell identitet. Det dubbla budskapet blir tydligt när nationell identitet framställs som något medfött och som inte kan påtvingas någon samtidigt som alla medborgare ska få möjlighet att välja sin framtid och tillhörighet. PNV vill att medborgarna ska uppleva den nationella identiteten som nedärvd och beständig, såsom etnonationalisterna delvis lyfter fram, samtidigt lyfts den civila nationalismens argument fram - att alla kan välja om de vill bli baskiska medborgare. Denna ambivalens är tydligare i detta dokument än i Ardanza-planen.

Enligt Triandafyllidou omformas ”vi” hela tiden till ”de andra” och det blir tydligt när en jämförelse görs mellan de båda dokumenten. I Ardanza-planen framställs ”de andra” i huvudsak som ETA och de radikala baskiska nationalisterna. PNV kritiserar ETA:s legitimitet och nämner inte de radikala nationalisterna som ”vi” eller som basker utan som ETA:s eget folk, trots att även de är baskiska medborgare. Det är underförstått att ”vi” exkluderar de som inte stödjer PNV. Det är inte självklart vem som är den ”signifikant andra” i Ardanza-planen men enligt Triandafyllidou måste medborgarna inte stå varandra nära utan närmare än till ”de andra”. I detta fall är ”vi” de demokratiska partierna och det baskiska samhället. ETA:s syn på baskisk nationalism är för radikal och avståndstagandet görs med citattecken i texten. I ”A new political agreement for coexistence” är kritiken hårdare mot ETA men framförallt också mot andra politiska partier. Fördomandet är riktat till PP och PSOE där deras metoder omnämns leda till social spänning istället för fred. ”Vi”-känslorna uttrycks med basker och baskiska nationalister medan ”de andra” är den spanska staten och framförallt partiet PP. När Spanien nämns används framförallt ”spanska staten” istället för enbart ”staten” som används så gott som genomgående i Ardanza-planen. Men samtidigt som Spanien antas vara med i processen och ansvara för vissa områden i det nya förslaget, framställs den spanska staten som de aktiva som gör fel. På detta sätt skapar partiet starkare ”vi”-känslor med baskiska nationalister samtidigt som klyftan ökar mellan partiet och PP och PSOE. Enligt Triandafyllidou kan denna ”vi”-känsla vara en tillräcklig förenande faktor så länge som den negativa identifikationen mot ”de andra” är starkare.

I båda dokumenten framställs ”vi”-känslor genom hög modalitet och en tve tydlig användning av ”vi”. Däremot framhåller partiet en tydligare linje vad gäller nationalistiska krav i ”A political agreement for coexistence” än i Ardanza-planen. Bakgrunden till varför baskerna ska ha utökat självbestämmande pre-senteras i Ardanza-planen som enda möjligheten att minska ETA:s våld medan i det andra dokumentet som att baskerna har en egen identitet och rätt att bestämma över sin framtid. Självmedvetenheten i partiets officiella dokument har ökat under tid och enligt teoretiker som Brass och Connor är detta en viktig ingrediens av den nationella identiteten. Genom att i officiella dokument nämna att baskerna har rätt till sin nation försöker partiet att framställa ett ”imagined community” men partiets ambivalens att använda både civil och etnisk nationalism kan underminera försöket att skapa *en* baskisk nationell identitet.

4 Jämförande diskussion och slutsats

I de politiska partirapporterna presenteras liknande syn på territorialitet, politiska ambitioner och språk. Däremot är tyngdpunkten på de olika argumenten olika. Alla tre rapporterna tar upp att ett territoriellt enande är mer än önskvärt och att alla baskiska provinser är en nation. Språkets värde för baskerna tas också upp i alla rapporterna men användandet av euskeran som symbolvärde tycks ha ökat och används flitigt i de båda rapporterna 2000 samt 2004. En intressant detalj är att påpekandet att partiet inte önskar homogenisera de baskiska provinserna inte diskuteras i avsnitten där euskeran framställs som symbolvärde för den baskiska nationella identiteten. Detta, tillsammans med ett tydligare avståndstagande från den spanska staten i rapport 2000 och 2004, tyder på en radikaliserings och en mer slutna form av nationalism. Den baskiska politikens konsekvenser för andra identiteter diskuteras inte i texterna.

I de officiella dokumenten, Ardanza-planen och "A political agreement for coexistence" är det stor skillnad på hur "vi"-känslor och politiska ambitioner framställs. I båda dokumenten finns ett dubbelt förhållningssätt till Spanien men i "A political agreement for coexistence" finns ett större avståndstagande från spanska staten än i Ardanza-planen och det främsta argumentet för detta är att PNV:s "signifikanta andra" har ändrats från ETA till den spanska regeringen och PP. Dessutom framställs utökat självbestämmande utifrån baskernas rätt att själva få bestämma sin framtid i "A political agreement for coexistence" medan hänvisningar till ETA:s våld är bakgrunden till utökat självbestämmande i Ardanza-planen.

PNV:s väg mot självständighet har inneburit att partiet hela tiden hänvisat till sitt historiska och kulturella arv som bakgrund till utökat självbestämmande. I de flesta dokumenten, inofficiella som officiella, framställs partiet eller det baskiska samhället som offer i syfte att öka "vi"-känslorna. PNV har också använt sin radikaliserings av den officiella agendan för att utöva påtryckning på de spanska myndigheterna. På senare tid har den officiella agendan inneburit en tydligare nationalistisk hållning, liknande den som går att finna i de tre politiska rapporterna. Detta har satt hårdare press på de spanska myndigheterna, till skillnad mot Ardanza-planen som inte explicit nämner baskernas rätt till självbestämmande.

Det finns stora likheter mellan radikala och moderata nationalisterna och det blir tydligt när PNV:s inofficiella och officiella dokument jämförs. PNV är också positiv till en baskisk stat där alla baskiska provinser ingår men partiet uttalar sig mer indirekt och försiktigt i officiella sammanhang till skillnad från de radikala nationalisterna. Den största skillnaden mellan nationalisterna emellan handlar om den retoriska tonen, uttalade strategiska mål, val av metod och olika syn på socioekonomiska frågor.

Genomgående i alla PNV:s dokument finns det dubbla budskapet om vilka baskerna respektive det baskiska samhället inkluderar. I båda de officiella dokumenten avslöjas en oroande differentiering mellan basker och det baskiska samhället och mellan medborgarskap och nationalitet. Det antyds att PNV fortfarande har rötterna i den baskiska nationalistiska Aranas syn på baskernas överlägsenhet. Diskursanalysen avslöjar att det fortfarande lever kvar en syn att "Basqueness" är något som finns på flera olika nivåer och att dessa dolda ideologiska strukturer går att finna i partiets sätt att presentera sin agenda. I de tre inofficiella politiska rapporterna framställs motsägelsefullt den baskiska identiteten som nedärvd medan i de två senaste rapporterna framställs argumentet som ett val alla medborgare är fria att göra.

Baskisk nationalism har skyndsamt sökt sig mot självständighet för att bilda en nation. PNV insåg på vägen dit att alla basker inte är nationalistiska. Den baskiska nationella identiteten framställs stundom som något medfött och bestående och stundom som något som medborgarna fritt kan välja. Detta speglar tydligt PNV:s vilja att vara hela befolkningen till lags på samma gång. Utifrån Zimmers argumentation är PNV:s dilemma och motsägelsefullhet att de vill använda de symboliska resurserna i både voluntaristiska och deterministiska termer på samma gång för att öka känslan av nationell identitet.

5 Litteraturförteckning

Litteratur och artiklar

Bergström, Göran – Boréus, Kristina, 2000. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Billig, Michael, *Banal Nationalism*. Fjärde Upplagan. London: Sage Publications.

Bloom, William, 1990. *Personal identity, national identity and international relations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bose, Sumantra, 1994. *States, nations, sovereignty: Sri Lanka, India and the Tamil Eelam movement*. New Delhi/London: Sage Publications.

Brass, Paul, 1991. *Ethnicity and Nationalism: Theory and Comparison*. New Delhi: Sage.

Breton, Raymond, 1996. "From Ethnic to Civil Nationalism: English Canada and Quebec" i Hutchinson, John – Smith, Anthony, D, 1996. *Ethnicity*. Oxford: Oxford University Press.

Brown, David, 2000. *Contemporary Nationalism – Civic, Ethnocultural & Multicultural Politics*. London/New York: Routledge.

Calhoun, Craig, 1994. "Nationalism and Civil Society: Democracy, Diversity and Self-Determination" i Calhoun, Craig (ed), 1994. *Social Theory and the Politics of Identity*. Oxford: Blackwell Publishers.

Calhoun, Craig, 1997. *Nationalism*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Castells, José Manuel – Jauregui, Gurutz, 1996. "Political autonomy and conflict resolution: The Basque Case" i Rupesinghe, Kumar - Tishkov, Valery A, 1996. *Ethnicity and power in the contemporary world*. New York: United Nations University Press. <http://www.unu.edu/unupress/unupbooks/uu12ee/uu12ee00.htm> 2005-04-21.

Connor, Walker, 1994. *Ethnonationalism – The Quest for Understanding*. Princeton: Princeton University Press.

- Davies, Richard, 1996. "Ethnicity: Inside Out or Uoutside in?" i Krause, Jill – Renwick, Neil (eds), 1996. *Identities in International Relations*. London: Macmillan.
- Eriksen, Hylland, Thomas, 1993. *Ethnicity & Nationalism: Antropological Perspectives*. London: Pluto Press.
- Eriksson, Johan, 1997. *Partition and Redemption. A Machiavellian Analysis of Sami and Basque Patriotism*. Umeå: Department pf Political Science.
- Esaiasson, Peter, et al. 2002. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Fairclough, Norman, 1992. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman, 1995. *Critical Discourse Analysis: the critical study of language*. London: Longman Group Limited.
- Funes, María, J, 1998. "Social Responses to Political Violence in the Basque Country: Peace Movements and Their Audience" i *Journal of Conflict Resolution*, vol 42, nr 4, s. 493-510.
- Gurr, Ted Robert, 1993. *Minorities at risk. A Global view of Ethnopolitical Conflicts*. Washington: United States Institute of Peace.
- Gurr, Ted, Robert – Harff, Barbara, 1994. *Ethnic conflict in world politics*. Boulder: Westview Press.
- Hall, Patrik, 1992. "Nationer och nationalism" i *Statsvetenskaplig Tidskrift*. vol 95, nr 2, s.162-181.
- Hall, Patrik, 2003. "Diskursanalys av nationell identitet" i Peterson, Bo – Robertson, Alexa. 2003. *Identitetsstudier i praktiken*. Malmö: Liber AB.
- Hardin, Russell, 1995. *One for all: the logic of group conflict*. Princeton: Princeton University Press.
- Haymes, Thomas, 1997. "What is nationalism really? Understanding the limitations of rigid theories in dealing with problems of nationalism and ethnonationalism", i *Nations and Nationalism*, vol 3, nr 4, s. 541-557.
- Hedetoft, Ulf, 1995. *Signs of Nations*. Aldershot: Dartmouth.
- Heiberg, Marianne, 1989. *The making of the Basque nation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ibarra, Pedro – Ahedo, Igor, 2004. "The political systems of the Basque Country: is a non-polarized scenario possible in the future?" i *Nationalism and Ethnic Politics* vol 10, nr 3, s.355-386.

Irvin, Cynthia, L, 1999. *Militant Nationalism. Between Movement and Party in Ireland and The Basque Country*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Kellas, James, G, 1998. *The Politics of Nationalism and Ethnicity*. Houndsmills: Macmillan Press.

Kinnvall, Catarina, 2003. "Identitetsstudier – en översikt" i Petersson, Bo – Robertson, Alexa, 2003. *Identitetsstudier i praktiken*. Malmö: Liber AB.

Lindholm, Helena, 1993. "Introduction: A Conceptual Discussion" i Lindholm, Helena, (ed) 1993. *Ethnicity and Nationalism: Formation of Identity and Dynamics of Conflict in the 1990s*. Göteborg: Nordnes.

Maiz, Ramon, 2003. "Politics and the nation; nationalist mobilisation of ethnic differences" i *Nations and Nationalism*, vol 9, nr 2, s.195-212.

McCrone, David, 1998. *The sociology of nationalism: Tomorrow's ancestors*. London/New York: Routledge.

McIver, Scott, 2003. "Contextualising National Identity" i Petersson, Bo – Clark, Eric.(eds) 2003. *Identity Dynamics and the Construction of Boundaries*. Riga: Nordic Academy Press.

Mees, Ludger, 2001. "Between votes and bullets. Conflicting ethnic identities in the Basque Country" i *Ethnic and Racial Studies* vol 24, nr 5, s. 798-827.

Neumann, Iver B, 2003. "Encompassing Russia. North or East of Central" i Peterson, Bo – Clark, Eric. 2003. *Identity Dynamics and the Construction of Boundaries*. Riga: Nordic Academic Press.

Oomen, Tharailath Koshy, 1990. *State and Society in India: Studies in nation-building*. New Delhi: Sage Publications.

Oomen, Tharailath Koshy, 1997. *Citizenship, Nationality and Ethnicity – reconciling competing identities*. Cambridge: Polity Press.

Petersson, Bo – Clark, Eric, 2003. "Boundary Dynamics and the Construction of Identities" i Petersson, Bo – Clark, Eric, (eds) 2003. *Identity Dynamics and the Construction of Boundaries*. Riga: Nordic Academy Press.

- Riggins, Stephen Harold, 1997. "The Rethoric of Othering" i Riggins, Stephen Harold. 1997. *The Language and Politics of Exclusion. Others in Discourse*. London: Sage Publications.
- Robinson, Francis, 2000. "Nation-formation: The Brass Thesis and Muslim Separatism" i Robinson, Francis. 2000. *Islam and Muslim History in South Asia*. Oxford/New Delhi: Oxford University Press.
- Scheff, Thomas, 1994. "Emotions and Identity: A Theory of Ethnic Nationalism" i Calhoun, Craig (ed), 1994. *Social Theory and the Politics of Identity*. Fjärde upplagan. Oxford: Blackwell Publishers.
- Smith, Anthony, D, 1991. *National Identity*. London: Penguin.
- Smith, Anthony, D, 1992. "Chosen Peoples" i Hutchinson, John – Smith, Anthony, D, 1996. *Ethnicity*. Oxford: Oxford University Press.
- Smith, Anthony, D, 1995. *Nations and Nationalism in a Global Era*. Andra upplagan: Polity Press.
- Smith, Anthony, D, 1997. "The Golden Age and National Renewal" i Hosking, Geoffrey – Schöpflin, George (eds), 1997. *Myths & Nationhood*. London: C.Hurst & Co. Publishers.
- Smith, Anthony, D, 1998. *Nations and Modernism: A Critical Survey of Recent Theories of Nations and Nationalism*. London/New York: Routledge.
- Tejerina, Benjamín, 2001. "Protest Cycle, Political Violence and Social Movements in the Basque Country" i *Nations and Nationalism* vol 7, nr1, s.39-57.
- Tooze, Roger, 1996. "Prologue: States, Nationalism and Identities – Thinking in IR Thoery" i Krause, Jill – Renwick, Neil (eds), 1996. *Identities in International Relations*. London: Macmillan.
- Triandafyllidou, Anna, 1998. "National identity and the other" i *Ethnic and Racial Studies* vol 21, nr 4, s.593-612.
- West, B.A, 2000. "Segments of Self and Other: The Magyar Hungarian Case" i *National Identities*, vol 2, nr 1, s.49-64.
- Winter Jørgensen, Marianne – Philips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Zimmer, Oliver, 2003. "Boundary Mechanisms and symbolic resources: towards a process-oriented approach to national identity" i *Nations and Nationalism*, vol 9, nr 2, s.173-193.

Özkirimli, Umut, 2000. *Theories of Nationalism. A Critical Instruction*. New York: St Martin's Press.

Massmedia

Berria, 2004. "They closed down Egunkaria, because they wanted to and because they were able to" 2004-08-05.

<http://www.berria.info/english/ikusi.php?id=707> 2005-05-18.

Dagens Nyheter, 2005. "Aznars agerande vid terrordåd döms ut" 2005-06-30.

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=148&a=434165> 2005-06-30.

JoTaKe, 2004. "Entrevista a ETA" 2004-02-23, Publicerad i Gara och senare på JoTaKe.LaHaine:s hemsida.

<http://www.jotake-lahaine.org/euskalherria/aktualitatea/entrevista2.html> 05-04-30.

Nandorf, Tove, 2002. "Förbud stärkte motstånd i Baskien" i *Dagens Nyheter* 2002-10-02.

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=148&a=61852> 2005-02-13.

The Economist, 2003. "Europe: Here's a road map – maybe, perhaps; Spain and its Basques" 2003-08-16. London, vol 368, nr 8337, s. 31.

Webster, Justin, 2002. "Spanish parties unite in vote to ban Batasuna" i *The Guardian* 2002-08-27.

<http://www.guardian.co.uk/spain/article/0,2763,781171,00.html> 2005-05-18.

Rapporter, förordningar och konstitutioner

A New Political Agreement for coexistence - Parliamentary Debate on General Policy, 2002-09-27.

<http://www.nuevoestatutodeeuskadi.net/docs/politicageneralingmenu.pdf>
2005-04-12.

Archivo de resultados electorales. Elecciones Parlamento Vasco, 1994,1998, 2001. <http://www9.euskadi.net/q93TodoWar/q93Desplegar.jsp> 2005-06-05.

Ardanza Plan, 1998-03-17.

<http://www.elkarri.org/pdf/PlanArdanza.pdf> (spansk) 2005-03-11.

http://www.ehj-navarre.org/navarre/navarre_pp_ardanza.html (engelsk).

Elkarri, 2002. "The Basque Conflict"

<http://www.elkarri.org/en/pdf/BasqueConflict.pdf> 2005-06-19.

Guernikaförordningen (Statute of Autonomy of the Basque Country), 1979-12-17.
http://www.nuevoestatutodeeuskadi.net/docs/state_of_autonomy.pdf 2005-04-12.

Investiture speech, 2001-07-11. Hölls i det baskiska parlamentet.
<http://www.nuevoestatutodeeuskadi.net/docs/investidurainglesmenu.pdf>
2005-04-30.

Parliamentary Debate on Self-Government, 2001. Publicerad på presidentens hemsida. <http://www.nuevoestatutodeeuskadi.net/docs/autogobiernocasmenu.pdf>
2005-04-13.

Political Statute of the Community of the Basque Country, 2004-12-30,
http://www.nuevoestatutodeeuskadi.net/docs/dictamencomision20122004_eng.pdf
2005-04-12.

Ponencia Politica, 1995. Publicerad på PNV:s hemsida.
<http://www.eaj-pnv.com/documentos/documentos/751.pdf> 2005-03-10.

Ponencia Politica, 2000. Publicerad på PNV:s hemsida.
<http://www.eaj-pnv.com/documentos/documentos/190.doc> 2005-03-10.

Ponencia Politica, 2004. Publicerad på PNV:s hemsida.
<http://www.eaj-pnv.com/documentos/documentos/944.pdf> 2005-03-10.

Spanish Constitution, 1978-12-06.
<http://www.nuevoestatutodeeuskadi.net/docs/spanishconstitution.pdf> 2005-04-17.

Intervjuer

De Txabarri, Gema G, 2005a.
Intervju 2005-07-22, Bilbao. PNV: s parlamentsledamot sedan valet 2001.

De Txabarri, Gema G, 2005b.
E-mail-kontakt 2005-05-13, PNV: s parlamentsledamot sedan valet 2001.

De Txabarri, Gema G, 2005c.
E-mailkontakt 2005-05-24, PNV: s parlamentsledamot sedan valet 2001.

Bilaga 1

Den baskiska autonoma regionen (Euskadi), Navarra och franska Iparralde med omnejd

Källa: Ibarra, Pedro – Ahedo, Igor, 2004. "The political systems of the Basque Country: is a non-polarized scenario possible in the future?" i *Nationalism and Ethnic Politics* vol 10, nr 3, s.355-386.

Bilaga 2

Det baskiska partisystemet

Det baskiska partisystemet består av sju partier som är parlamentariskt representerade. På grund av omformationer under 1995-2005 existerar flera partier och en presentation av vissa av dem görs här. Informationen är tagen från (Tejerina 2001 s.55f) om inget annat nämns.

Aralar – förespråkar Batasunas politik men stödjer inte ETA:s våld.

CDS (UCD-CDS) – (Unión del Centro Democrático) Moderat medelklassparti som slogs mot PSOE om makten efter Francos fall (Méndez-Lopez 2005 s.175f)

EA (Eusko Alkartasuna) är ett socialdemokratiskt parti med nationalistiska ambitioner som är en fraktion av PNV och som på senare tid har startat ett valsamarbete med PNV (Ibarra – Ahedo 2004 s.358-360).

EAJ-PNV (Euzko Alderdi Jeltzalea-Partido Nacionalista Vasco) är ett baskiskt mitten/högerparti med nationalistiska ambitioner.

HB (Herri Batasuna, 1978-1998) eller **EH** (Euskal Herritok, 1998-2001) eller **Batasuna** (2001-2002), är ETA:s politiska gren. Partiet är officiellt förbjudet sedan 2003.

IU (Izquierda Unida) är en baskisk gren av det spanska federalistiska/socialistiska partiet som vill ha en federal spansk stat.

PCTV-EHAK (Partido Comunista de las Tierras Vascas – Euskal Herrialdeetako Alderdi Komunista) I valet 2005 framröstades också detta kommunistiska parti.

PP (Partido Popular) är det största icke- (baskisk) patriotiska och konservativa partiet.

PSE-PSOE (Partido Socialista de Euskadi) är det spanska socialdemokratiska partiet. 1992 inkorporerades det tidigare patriotiska partiet **EE** (Euskadiko Ezkerra) och skapade **PSE-PSOE** (Ibarra – Ahedo 2004 s.361).

SA – (Sozialista Abertzaleak) – är för baskisk självständighet för alla baskiska provinser och har flera f d Batasuna-medlemmar.

UA eller **U.AL.** (Unidad Alavesa) är ett baskiskt parti med rötter från Alava och som motsäger sig baskisk nationalism (Castells – Jauregui 1996).

Castells, José Manuel – Jauregui, Gurutz, 1996. "Political autonomy and conflict resolution: The Basque Case" i Rupesinghe, Kumar - Tishkov, Valery A, 1996. *Ethnicity and power in the contemporary world*. New York: United Nations University Press.

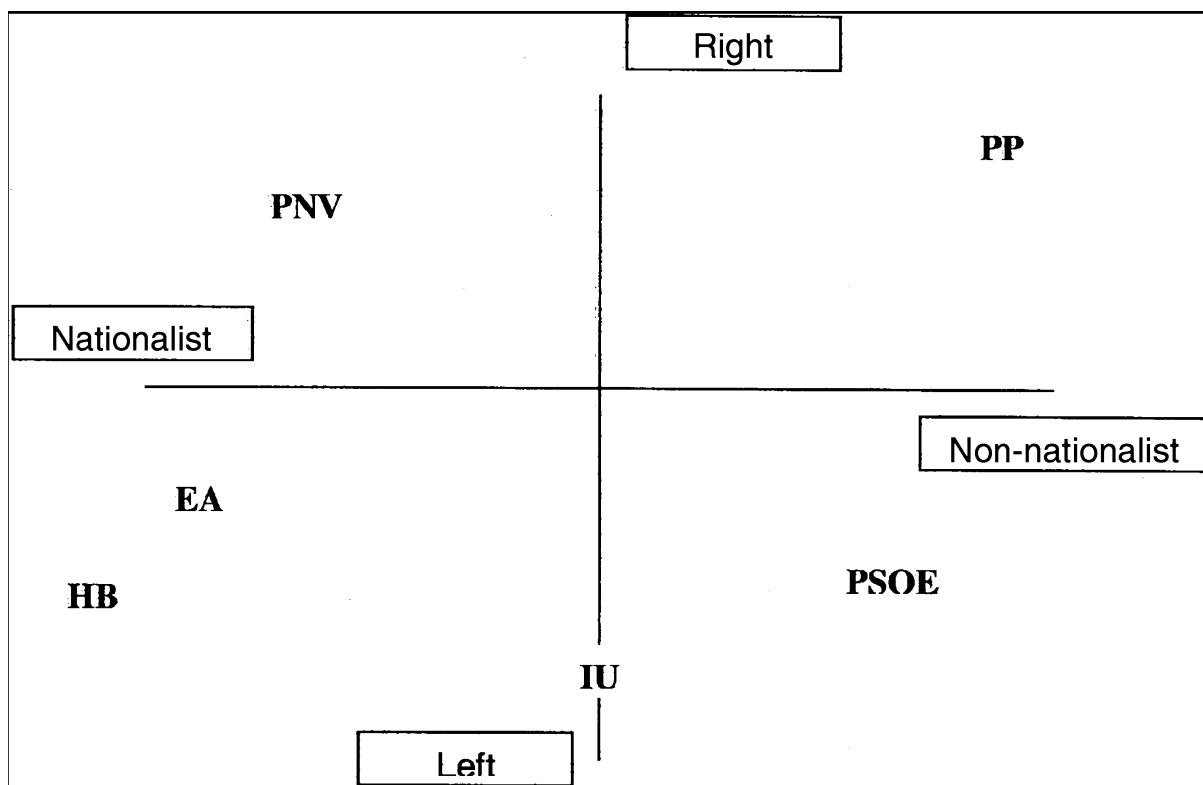
Ibarra, Pedro – Ahedo, Igor, 2004. "The political systems of the Basque Country: is a non-polarized scenario possible in the future?" i *Nationalism and Ethnic Politics* vol 10, nr 3, s.355-386.

Méndez-Lopez, Monica, 2005 "The socialist Party in government and in opposition" s. 169-197 i Balfour, Sebastian. 2005. *The Politics of Contemporary Spain*. London: Routledge.

Tejerina, Benjamín, 2001. "Protest Cycle, Political Violence and Social Movements in the Basque Country" i *Nations and Nationalism* vol 7, nr 1, s.39-57.

Bilaga 3

Partiuppdelning i den baskiska autonoma regionen

Källa: Ibarra, Pedro – Ahedo, Igor, 2004. "The political systems of the Basque Country: is a non-polarized scenario possible in the future?" i *Nationalism and Ethnic Politics* vol 10, nr 3, s.355-386.